

UYGULAMADA AİHM KARARLARI İZLEME RAPORU-V

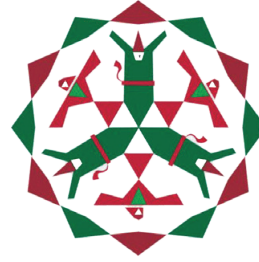
Kasım 2022

İÇİNDEKİLER

- AİHM Kararları uygulama İzleme Raporu V hakkında 2
- Ek. 1- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 3-5 Aralık 2019'da yapılan 1362. toplantısında alınan kararlar..... 7
- Ek. 2- 1419. Bakanlar Komitesi Kararları..... 8
- Ek. 3- Alevi Federasyonları Hukuk Birimi kuruluş haberleri 10
- Ek. 4- 6364 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi..... 11
- Ek. 5- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 12
- Ek. 6 - Torba Yasada Alevilikle ilgili maddeler..... 15
- Ek. 7- Alevi Kurumlarından Ortak Açıklama..... 16
- Ek. 8- TBMM'de 4712 sayılı kanunun görüşülmesi sırasında yapılan konuşmalar..... 18
- Ek. 9- Aleviler Huzursuz- Prof. Dr. Bilal Sambur'dan bir köşe yazısı 31
- Ek. 10- Anayasa Mahkemesi Kararı..... 34
- Ek. 11- Alevi ve diğer inançları tedirgin eden olaylar ile ilgili bazı gazete haberleri.... 38

Hazırlayan:

ALEVİ DÜŞÜNCE OCAĞI

ADO

Alevi Düşünce Ocağı

“Bu yayın, Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Bu yayının içeriğinden yalnızca ADO Alevi Düşünce Ocağı Derneği sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır”

Yayın Evi: Zinde Yayıncılık

Sertifika No: 48132

Tarih: Kasım 2022

AİHM KARARLARI UYGULAMA İZLEME RAPORU V. HAKKINDA

Alevi toplumunun “TEMEL HAKLAR VE EŞİT VATANDAŞLIK” talepleri 2005 yılında başlayan bir hukuksal süreçte, iç hukuk yolları tüketildikten sonra AİHM – Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne taşındı. 2007-2016 yılları arasında sonuçlanan dört dava ile ilgili kararların uygulamaları ise “Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi” tarafından ALEVİ DAVALARI GRUBU başlığı altında takip edilmektedir.

Söz konusu dört davanın konuları ve AİHM referansları aşağıda tekrar özetlenmiştir:

CEM EVLERİ YASAL STATÜSÜ:

Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı. (Dava no. 32093/10) Karar kesinleşme: 20.Nisan.2015

ZORUNLU DİN DERSLERİ:

Hasan-Eylem Zengin Davası. (Dava no.1448/04) Karar kesinleşme: 9.Ocak.2008

Mansur Yalçın ve diğerleri Davası. (Dava no 21163/11) Karar kesinleşme:16.Şubat.2015

İNANÇ GRUBU – DEVLET İLİŞKİLERİ (EŞİT HAKLAR):

İzzettin Doğan ve arkadaşları (Dava no. 62649/10) Karar kesinleşme: 26.Nisan.2016

Bu davaların kararları ile ilgili uygulamalar ve takip toplantıları ile ilgili Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu toplantı sonuçları ADO tarafından 2020 ve 2022 yılları arasında de yayınlanmış dört ayrı izleme raporunda etraflıca izlenebilir ve okunabilir. Tüm izleme raporlarımız ADO internet sitesindeki DAVA TAKPLERİ sayfamızdan Türkçe ve/veya İngilizce olarak izlenebilir, indirilebilir ve paylaşılabilir.

<http://aleviocagi.org/dava-takipleri>

Alevi davaları grubu adı ile de bilinen dava grubunun Avrupa Konseyi (AK) Bakanlar Komitesi (BK) gündeminde yer aldığı 1419 sayılı son toplantı 30. Kasım- 2.Aralık.2021’de yapıldı. Bu toplantıda alınan kararları gözden geçirildiğinde sorunların CEM EVLERİ’nin statüsü ve ZORUNLU DİN DERSİ olmak üzere iki temel konuda yoğunlaşmakta olduğunu, ancak genel olarak oldukça muğlak yaklaşımların devam etmekte olduğu izlenmektedir.

Öncelikle Türkiye yetkililerimizin gönderdiği raporlar AİHM kararlarının uygulanmakta olduğunu ısrarla beyan ettiği halde, Bakanlar Komitesinin bu açıklamalar ile ikna olmadığı komite kararlarında açıkça görülmektedir. Bu duruma rağmen toplantıdan 2022 Eylül ayna kadar geçen 10 aylık dönemde uygulamalarda herhangi bir ilerleme sağlanmamıştır.

CEM EVLERİ YASAL STATÜSÜ:

- Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı. (Dava no. 32093/10)

- Karar kesinleşme: 20.Nisan.2015

İlk ve en önemli sorun alanı CEM EVLERİ ’nin elektrik parası özelinde tartışılmaya devam eden konu aslında CEM EVLERİ ’nin İBADETHANE statüsü sorunudur. T.C. raporlarında her cem evinin ayrı ayrı davalar açarak bu statüyü kazanabileceğini ısrarla tekrar etmekte, ancak bu davaların açılması, takibi, kazanılan davalara idari makam-

ların itiraz ederek üst mahkemelere göndermesi gibi hukukî ve geleneksel nedenlerle uzun yıllar alan işlemlere değinmekten kaçınmakta ve Alevi kurum yöneticilerini bir anlamda devlet ile karşı karşıya kalmak zorunda bırakma konusunda ısrarcı olmaktadır. Bu durum hem toplumsal, hem de idari gerilim yaratmaya devam etmekte ve yasal olarak kazanılmış haklara erişimi çok büyük ölçüde sınırlamaktadır. Statü davaları genel olarak üç-beş yıl sürmekte, sonuçta CEM EVLERİ davaları kazanılmakta ancak her dava uzun bir gerilim ve önemli ölçülerde masrafa mal olmaktadır.

Aralık 2019 tarih ve 1362 sayılı (Ek.1) ve Aralık 2021 tarih 1419 sayılı (Ek.2) Bakanlar Komitesi kararlarına rağmen bu konuda Ekim 2022'ye kadar herhangi bir adım atılmamıştır.

Aralık 2021'den itibaren ülkedeki olağanüstü enflasyon ve parite krizine paralel olarak büyük bir hızla yükselen elektrik ve doğal gaz faturaları Cem Evleri'ni daha çok tedirgin etmiş, özellikle bazı dağıtım şirketlerinin Cem Evleri'ne ticari müşteri tarifelerinin uygulanması fiyatları bir kez daha yukarıya doğru katlamıştır. Konu sosyal medya ve basında da yer almış, ödeme yapmayan Cem evlerine icra kararları gitmeye ve elektrik kesintileri uygulanmaya başlamıştır. İstanbul'da Cem Evleri 2022 Şubat ayında bir toplantı yaparak kurulacak bir HUKUK BİRİMİ Ek.3) ile bu konuda topluca savunma inisiyatifi oluşturma kararı almıştır. Bu kararın ardından hükümet kaymakamlıklara talimat vererek, icra uygulamalarını derhal durdurmuş, yüksek yetkililer tarifelerin ticari olmaktan ev tarifesine çevrileceğini hatta çevrildiğini açıklamış, böylece gerilimin azalması ve açılmaya başlayan yeni davaların durdurulması için önlemler alınmıştır.

Bu süreçte bir yandan Alevi kurum yöneticilerinin dikkatlerini farklı yönlere çevirmeleri, bir yandan da devletin sağladığı kısmi rahatlama elektrik faturaları ile tırmanan sorunları adeta statü sorunu olmaktan çıkartıp basit maddi sorunlar haline çevirme eğilimine çevirmiş, hükümet küçük maddi desteklerle CEM EVLERİ yönetimlerinin mahalli sorunlarına çözümler getirilmeye başlanmıştır. Bu yaklaşımların kurum yöneticilerinin çoğunluğu üzerinde olumlu ve rahatlatıcı etkileri olmuş, çatı örgüt yöneticileri de sorunları titizlikle takip etme, kurdukları Hukuk Birimini işler hale getirme kararlılığından giderek uzaklaşmışlardır. Çatı örgütlerinin ilgisizliği sonucunda Hukuk Birimi beklenen işlerliğe kavuşmadan dağılmıştır.

Ağustos ayından itibaren hükümet Cem Evlerine ziyaretler düzenlemeye başlamış ve 7 Ekim tarihinde yapılan bir açıklama ile Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde kurulacak bir daire başkanlığı ile Cem Evlerinin elektrik, doğalgaz, su masraflarının karşılanacağı, Cem evleri yapımına ve arsa tahsislerine destek verileceği, Cem evlerinde görev yapan kilit personel için de kadro açılarak ücret verileceği duyurulmuştur. Ancak yaklaşım Cem Evlerinin İBADETHANE statüsü tanınmaksızın, ya da hukuken deklare edilmeksizin, idari tedbirlerle Cem evlerine de İbadethanelerin yararlandığı yasal haklara benzer destekler vermek gibi bir yöntemle kurgulanmıştır. Konu ile ilgili personel 6364 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı (Ek.4) ve 112 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Ek.5) 9.Kasım.2022 tarih ve 32008 sayılı Resmî Gazete 'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş ve "Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı" resmen kurulmuştur. Konu ile ilgili yasal düzenlemeler 7421 sayılı "Vergi Usul Kanunu ve bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" TBMM'de görüşülerek 16 Kasım 2022 tarihinde 415

üyenin katıldığı açık oylamada 242 Kabul ve 173 RET oyu ile kesinleşmiştir. Kanunun kesinleşmiş metninde Cem evleri ile ilgili maddeler Ek.6'da görülmektedir.

Kanun ve kararnemelerin açıklanması ve görüşülmesi süreçlerinde önemli tartışmalar ve eleştiriler yapılmıştır. Bu tartışmaların satırbaşları şöyle özetlenebilir:

- Konunun bir torba yasa ile ele alınması,
- Cem evlerinin ibadethane statüsüne değinilmemesi,
- Cem evi kurulması için Valilik izni alınması mecburiyeti,
- Alevi inanç sisteminin bir kültür faaliyeti olarak ele alınmış olması,
- Alevi kurumları ile yeterli diyalog oluşturulmadan kararların üretilmesi.
- Alevi kurumlarının kendi imkanları ile kurmuş oldukları Cem evlerinin bir çeşit kamu vesayeti altına girme veya kamulaştırılma olasılığı,
- Aleviliğin sürdürülebilirliği (zorunlu din dersleri / Din adamı eğitimi) konularına hiç değinilmemesi,

Bu konularda gerek hükümetin, gerekse muhalefet partiler, TBMM'deki Alevi milletvekilleri ve Alevi kurum yöneticileri farklı görüşler öne sürmektedir. TBMM 'de öne sürülen farklı görüşler tutanaklardan yapılmış alıntılar ile Ek.7'dedir. Alevi kurumları genel olarak İBADETHANE statüsünün görmezden gelinmesi konusunda eleştirel görüşler açıklamakta, bazı çatı kuruluşları ise uygulamanın başarısız olacağını savunmaktadır.

Kanaatimizce konunun bir torba yasa ile ele alınması, İbadethane statüsünün görmezden gelinmesi, her ne kadar bazı konularda ibadethanelere sağlanan hakların Alevi toplumuna da sağlanmakta olduğu/olacağı algısını yaratsa da ülkenin İnanç Politikası belirgin olmaktan fazlası ile uzaktır, Kültür Bakanlığı bünyesinde yeni bir başkanlık oluşturmak bu hali ile gerek iç hukuk, gerekse AİHM kararları ile de çelişik unsurlar taşımaktadır. Sünni kesim, Lozan'da koruma altına alınmış azınlıklar, Lozan'a tabi olmayan azınlıklar (Süryani – Ezidi- Bahaî) ve Aleviler dört ayrı grup olarak farklı hukukî ve idarî statülere ayırmıştır. Ayrıca Sünnî oldukları halde DİB uygulamalarına tam uyum içinde olmayan Şafî ve Şii grupların da yakında bu gruplar arasında yer alması olasılığı yüksektir. Bu düzenlemelerin ülkede anlaşılabilir ve kıyaslanabilir İNANÇ POLİTİKALARI oluşmasından çok muğlaklıkları ve anlaşılmazlıkları büyütebileceği endişeleri oldukça yüksektir.

Ek 7 ve 8'de Alevi kurumları ile TBMM 'de yapılan görüşmelerde milletvekillerinin açıklamaları, Ek.9'da ise kamuoyunda tarafsız kimliği ile tanınan Sünnî bir bilim insanının son dönemdeki gelişmeler ile ilgili gözlem ve görüşleri incelenebilir.

Ek.7 – Alevi Kurumlarından bir ortak açıklama- 16.Kasım.2022

Ek.8- 4712 sayılı yasa görüşmelerinde TBMM'de yapılan bazı konuşmalar.

Ek.9- ALEVİLER HUZURSUZ. (Prof. Dr. Bilal SAMBUR)

ZORUNLU DİN DERSLERİ:

- Hasan-Eylem Zengin Davası. (Dava no.1448/04) Karar kesinleşme: 9.Ocak.2008
- Mansur Yalçın ve diğerleri Davası. (Dava no 21163/11) Karar kesinleşme:16.Şubat.2015
- Hüseyin ve NAZLI ŞİRİN EL Davası - T.C. ANAYASA MAHKEMESİ (Dava no. 2014/15345) Karar Tarihi 7.Nisan.2022)

Uzun yıllardır devam eden ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Aralık 2019'da yapılan 1362 Sayılı toplantısında (Ek.1) YOĞUNLAŞTIRILMIŞ TAKİP altına alınmasına karar verilmiş olan zorunlu DİN KÜLTÜRÜ ve AHLAK Dersleri (DKAB) müfredatında 2018'den bu yana herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Genel olarak Alevi aileler bu konuda dava açmak ve girişimlerde bulunmaktan çekinmektedir.

2014 Yılında açılan ve Anayasa Mahkemesi'(AYM) ne taşınan "Hüseyin ve Nazlı Şirin EL Davası" ile ilgili olarak AYM Genel Kurulu 7.Nisan.2022'de uygulamanın Anayasa ve Medeni Kanun hükümlerini ihlal etmekte olduğu kararına varmıştır. (Ek.10)

28.07.2022 tarih ve 31906 sayılı Resmî Gazete 'de yayınlanan karar henüz uygulamaya alınmamıştır ve kararın yayınlanmasından sekiz hafta sonra 12 Eylül 2022'de başlayan "2022 ve 2023 Eğitim ve Öğretim Yılı" DKAB dersleri halen zorunlu olmaya devam etmektedir. Ders yılı başladıktan sonra bazı ailelerin İdare Mahkemelerinde açtığı davalar ile ilgili henüz bir karar veya bilgi alınmamıştır.

Seçmeli derslerde bazı değişiklikler yapılmış ama müfredat değiştirilmemiştir. Müfredatta görülen bazı üniteler MEB tarafından yayınlanan 2022-23 ders kitaplarında yer almamaktadır. Müfredat ile kitaplar arasında uyumsuzluklar ya da gri alanlar mevcuttur.

DKAB eğitiminde 2018'den bu yana herhangi bir değişim görülmemiştir.

Alevi geleneklerine uygun Din Adamı yetiştirme amaçlı, İmam Hatip Okullarına benzer bir girişim söz konusu değildir. Gerek Orta öğretim, gerekse yüksek öğretimde Alevi din adamı yetiştirmeye yönelik herhangi bir hazırlık ya da düzenleme söz konusu olmamıştır. Yeni kurulacak olan "Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı" kararname-sinde veya Millî Eğitim Bakanlığı müfredatlarında bu konuya değinen herhangi bir gönderme yoktur.

Ek.10 – AYM kararından alıntılar.

İNANÇ GRUBU – DEVLET İLİŞKİLERİ (EŞİT HAKLAR):

İzzettin Doğan ve arkadaşları (Dava no.62649/10) Karar kesinleşme: 26.Nisan.2016

Bu dava kararlarının uygulamaları ile ilgili herhangi bir gelişme söz konusu değildir. İnanç grupları tüzel kişilik hakkı konusu gündeme alınmamıştır.

İnanç gruplarının eşit haklardan yararlanması konusunda bir düzenleme veya ilerleme yaşanmamıştır. Ancak Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı bir "Alevi -Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı" ile ibadethanelere sağlanmış haklara benzer bazı hakların, farklı koşullar ile Cem evlerine de sağlanabileceği açıklanmış bulunmaktadır.

DİB Diyanet İşleri Başkanlığı ile MEB- Millî Eğitim Bakanlığı okul öncesi ve dini eğitim konularında iş birlikleri yürütmekte, ancak diğer inançlar için benzer haklar tanınmamaktadır.

Şu anda ülkemizde Sünnî İslam için Diyanet İşleri Başkanlığı, Azınlıklar için Başbakanlık ve Dış İşleri Bakanlığı, Alevi İslam için yeni kurulacak başkanlık ile Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere değişik kurumlar net olmayan esaslar ve kurallar ile farklı uygulamalar sürdürmektedir. Ülkenin anlaşılabilir ve takip edilebilir bir İNANÇ POLİTİKASI söz konusu değildir.

Ek.11- Basından bazı haberler ve bağlantı sayfaları

SONUÇLAR

Bir yandan yıl boyunca Alevi kurumlarına bazı saldırılar ve Alevileri tedirgin edici yayınlar, davranışlar sürerken, diğer yandan da Aleviliğin Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde inançlar dışı bir konuma itilmesi girişimi önemli tepkilere neden olmaktadır. Müslüman olmayan inanç grupları kesimine karşı da tedirgin edici davranışlar zaman zaman görülmektedir. Ek.11 – Uluslararası basından bir köşe yazısı

Bazı siyasi partiler Aleviler ve Alevilikle ilgili maddeler de içeren 7421 sayılı “Vergi Usul Kanunu ve bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” başlıklı torba yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi’ne başvuru hazırlıkları içerisinde.

Kamuoyu devletin belirgin ve adil bir İNANÇ POLİTİKASI oluşturulmaması ve farklı inançların birbirinden çok farklı uygulamalar ile karşılaşmasından oldukça huzursuz ve rahatsız durumdadır.

Eğitim ve inançlar konulu AIHM ve Anayasa Mahkemesi Kararları anlaşılabilir olmayan nedenlerle uygulanmamaktadır.

IHEP İnsan Hakları Eylem Planı uygulamasında görünür bir ilerleme kaydedilmemiştir.

AIHM’nin Cem evleri Elektrik bedelleri ile ilgili 32093/10 sayılı kararı kısmen uygulanmıştır.

AIHM’nin Zorunlu Din ve Ahlak Dersleri ile ilgili 1448/04 ve 21163/11 sayılı kararları ile ilgili kısmi uygulamalar yapılmış ancak 2018’den buyana yeni adımlar atılmamıştır.

T.C. ANAYASA MAHKEMESİ’nin Nisan 2022 ve 2014/15345 sayılı kararı ile ilgili herhangi bir adım atılmamıştır.

AIHM’nin 62649/10 sayılı kararı ile ilgili üzerinde çok tartışma yapılmakta olan bir torba yasa çıkarılmıştır. Devlet – İnanç grubu ilişkileri sorunlarına açıklık getirecek bir düzenleme söz konusu değildir.

ÖNEMLİ NOT: Bu rapor 25.Kasım.2022 tarihine kadar gerçekleşen olaylar ve bilgiler ile hazırlanmıştır.

EK. 1– AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİ ‘NİN 3-5 Aralık 2019 ‘da yapılan toplantısında alınan kararlar:

1.-) Komite bu gruptaki davalarda, Mahkemenin, diğer kararlarının yanı sıra şu önemli saptamasını da hatırlatır: “Devlet otoritelerinin Alevi topluluğunun ibadet alışkanlıkları (yöntemleri – pratikleri) ve ibadet yerlerine yönelik davranışları, Devlet’in inanç gruplarının özerk varoluş haklarına karşı tarafsızlık ve ayrımcı olmama görevleri ile bağdaşamaz.” Somut olaylar ile ilgili;

2.-) Komite, somut olaylar ve önlemlerle ilgili olarak, yetkililerden Cumhuriyetçi Eğitim Vakfı’nın elektrik aydınlatma bedellerinden muaf tutulup tutulmadığı hakkında bilgi vermelerini istemiş; ayrıca geride kalan dosyalar ile ilgili tekil tedbirler veya uygulamaların genel kurallar ile bağlantısı olması gerektiğine dikkati çekmiştir.

Genel konular hakkında;

3.-) Komite, yerel mahkemelerin Cem evlerinin aydınlatma giderlerini kısmen karşılanması ile ilgili kararlarını not etmiş, ancak bu yöntemin başka bazı denetim ve takip gerekleri de doğurmakta olduğunu, ayrıca uygulamaların bu halleri ile Mahkemenin (AIHM) saptadığı, Alevi toplumunun devletin başka inançlara sağlamakta olduğu vergi muafiyetleri, mali destekler ve sübvansiyonlar(yardımlar) dan tümü ile hariç tutulma ayrımcılığının çözümü için yeterli olmadığı tespit edilmiştir.

4.-) Komite ilköğretim ve ortaöğretim okullarında zorunlu “din kültürü ve ahlak bilgisi” derslerinin 2018 yılı müfredatının Alevi inancı hakkında bilgi içerdiğini ve çocuklarının bu dersten muaf olmasını isteyen ebeveynlerin hukuki yollara başvurabileceğini saptamış; ancak bu önlemlerin Mahkeme tarafından ileri sürülen sorunlu hususların giderilmesinde yeterli olmayacağını altını çizmiş; ebeveyn ve çocukların dini ve vicdani kanaatlerini açıklamaya zorlamanın onlar üzerinde ağır bir yük oluşturacağını ve bunu engelleyecek bir muafiyet usulünün olmadığı gerekçesiyle Hasan ve Eylem Zengin (1448/04) ve Mansur Yalçın ve diğerleri (21163/11) davaları için standart izleme yöntemlerinden (prosedüründen), nitelikli izleme yöntemlerine geçilmesine karar vermiştir.

5.-) Son olarak, bu kararlarla işaret edilen sorunlara ulusal düzeyde çözüm bulmak amacı ile düzenlenmiş olan “ALEVİ ÇALIŞTAYLARI” atölyelerine değinilmiş; atölyelerin kavrayıcı nitelikleri, çalışmaların olumlu yanları ve üzerinde fikir birliğine varılmış konularda yapılacak idari ve yasal düzenlemeleri içeren 2010 tarihli sonuç raporu memnuniyetle gözden geçirilmiştir; aradan geçen zamanda kesinleşen AIHM kararlarının ve diğer gelişmelerin ışığında rapor sonuçlarının gözden geçirilerek bütüncül(kapsamlı) bir EYLEM PLANI hazırlanması ve yapılacak değişik yasal ve idari düzenlemelerin somut bir takvime bağlanarak Bakanlar Komitesi ‘ne 1.Haziran.2020 ‘ye kadar sunulması karara bağlanmıştır.

EK. 2– 1419. Bakanlar Komitesi Kararları

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680a4acc7

BAKANLAR KOMİTESİ Kararlar

CM/Del/Ara(2021)1419/H46-36

2 Aralık 2021

1419. toplantısı, 30 Kasım – 2 Aralık 2021 (DH)

H46-36 Cumhuriyetçi Eğitim Ve Kültür Merkezi Vakfı (Başvuru No. 32093/10), İzzettin Doğan ve Diğerleri (Başvuru No. 62649/10) ve Hasan ve Eylem Zengin grubu (Başvuru No.1448/04) / Türkiye

Avrupa Mahkemesi kararlarının icrasının denetimi referans belgesi

CM/Notlar/1419/H46-36

Kararlar

Bakanlar,

1. Mahkemenin bu gruptaki kararlarda, “Devlet yetkililerinin diğer inanç gruplarının yanı sıra, Alevi topluluğunun dini uygulamalarına ve ibadethanelerine yönelik tutumunun Devletin tarafsız, yansız olma görevi ile ve dini toplulukların özerk varoluş hakkı ile bağdaşmadığı” nı vurguladığını da göz önünde tutarak

Bireysel önlemlerle ilgili olarak

2. Yetkilileri, Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı davasında başvuran vakfın Eylül 2017’den bu yana aydınlatma masraflarından muaf tutulup tutulmadığı konusunda bilgi vermeye ve başvuran vakfın düzenli olarak geri ödeme almasına olanak tanıyan pratik çözümleri düzenlemeye yeniden davet etti;

3. Bu ve bu davalardaki diğer münferit tedbirlerin genel tedbirlerle bağlantılı olduğunu kaydetmiştir;

Genel önlemlerle ilgili olarak

4. yerel mahkemelerin cemevlerine (Alevi ibadethaneleri) aydınlatma masraflarının karşılanması için karar vermelerinin, Mahkeme tarafından tespit edilmiş olan, Alevi topluluğunun Devletin inançlara sağladığı destekler, vergi muafiyetlerinin de içinde olduğu diğer yardımlardan tamamen dışlanması kaynaklanan ayrımcılığı çözmekte yetersiz olduğuna dair önceki kararları da hatırlatarak ; yetkilileri, Alevi inancına eşit muamele edilmesini sağlamak için daha kapsamlı önlemler almaya ve cemevlerini aydınlatma masraflarından muaf tutmak için bazı pratik çözümler düzenlemeye çağırdı;

5. İlk ve orta dereceli okullarda zorunlu “din kültürü ve ahlak bilgisi” derslerine ilişkin 2018 müfredatının Mahkeme tarafından dile getirilen tüm endişeleri gidermediğini tekrar kaydetmiştir; bu nedenle yetkilileri, Türk eğitim sisteminin, Devletin çeşitli dinlere, mezheplere ve inançlara karşı tarafsızlık ve yansızlık yükümlülüğünü yerine getirmesini, çoğulculuk ve nesnellik ilkelerine saygı duymasını ve Sünni İslam dışında dini veya felsefi inançları olan ebeveynlerin bu inançlarını açıklamak zorunda kalmadan çocuklarının zorunlu din dersleri eğitiminden muaf tutulabilmesini sağlayabileceği uygun düzenlemeler yapılmasını tekrar not etti,,

6. “Alevi açılımı” çalıştaylarında ulusal bir tartışma başlatıldığını ve kararlarda vurgulanan sorunların nasıl çözüleceğine dair varılmış olan ortak kanaatler hatırlatılarak, yetkilileri 2010 yılında bu çalıştaylarda geliştiren önerilerin daha fazla uygulanmasını sağlamaya çağırıldı, daha çok gecikmeden belirli yasal ve idari önlemleri gösteren somut bir takvime sahip kapsamlı bir eylem planı hazırlamaya çağırıldı; bu bağlamda, yetkilileri ayrıca, 10 Aralık 2010 ve 29 Haziran 2016’da kabul edilen Irkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu’nun (ECRI) raporları da dahil olmak üzere, ilgili Avrupa Konseyi tavsiyelerinden ilham almaya teşvik etti;

7. Yetkilileri Mahkeme’nin mevcut dava grubundaki bulgularını yeni İnsan Hakları Eylem Planı’nın çerçevesinde uygulamalarla, çözüme yönelik spesifik önlemler almaya ısrarla teşvik etti; bu bağlamda Avrupa Konseyi’nin yardım sağlamaya hazır olduğunu ifade etti;

8. Bu davalara konu olan ve uzun süredir devam eden sorunlar ve şimdiye kadar kaydedilen ilerleme eksikliği göz önüne alındığında, bu davaların Mart 2023’teki DH toplantısında yeniden ele alınmasına karar verdi ve genel önlemlerin olumlu bir değerlendirilmesine izin veren kapsamlı bilgilerin yokluğu nedeni ile Sekreterliğe bu toplantıda incelenmek üzere bir ara karar taslağı hazırlanması talimatı verilmiştir.,.

Ek. 3– Alevi Federasyonları HUKUK BİRİMİ kuruluş haberleri

<https://www.ikrarhaberajansi.com/alevi-federasyonlari-hukuk-birimi-kuruluyor/>

17.Mart.2022 - Alevi Bektaşî Federasyonu, Alevi Vakıflar Federasyonu ve Alevi Dernekleri Federasyonu tarafından ortak bir Hukuk Komisyonu kuruluyor. Garip Dede Dergahı'nda gerçekleşen ilk toplantı sonrasında federasyon başkanları ile Avukatlar ortak bir basın açıklaması gerçekleştirdiler. Garip Dede Dergahı'nda gerçekleşen toplantıda Türkiye'nin genelinde yaşanan İnanç Hak gaspları ile ilgili hukuksal mücadele verilecek. Alevi Federasyonları adına tüm yurttaşların hak gasplarına karşı mücadele verecek birimin kuruluşu ile ilgili basın açıklaması gerçekleştirildi..

ALEVİ FEDERASYONLARI HUKUK BİRİMİ YÜRÜTME KURULU

ADF Genel Başkanı
Hüseyin Güzoğlu

AVF Genel Başkanı
Haydar Beki Doğan

ADFE Genel Başkanı
Celal Firat

ADF Başkanı
Adnan

AVF Başkanı
Namık Söğütözü

ADFE Başkanı
Nebahat Bektaş

ADFE Başkanı
Zeynel Cambel

AVF Başkanı
Ulaş Çam

ADFE Başkanı
Sayış Sönmez

AVF Başkanı
Muhterem Aktaş

AVF Başkanı
Cem Yılmaz

ADFE Başkanı
İhsan Akın

Alevi Bektaşî Federasyonu

AVF
ALEVİ
VAKIFLARI
FEDERASYONU

ADFE
ALEVİ
DERNEKLERİ
FEDERASYONU

KAMUOYUNA DUYURU

Uzun yıllardır örgütlü olarak devam eden Alevi hak mücadelesi, günümüzde yaşadığımız çetresiz uygulamalar sebebiyle daha da önem kazanmıştır. Bu nedenle, ülkemizdeki Alevi kurumların büyük çoğunluğunun çağrı örgütleri konumundaki Alevi Federasyonları olan

**Alevi Bektaşî Federasyonu (ABF),
Alevi Vakıfları Federasyonu (AVF)
Alevi Dernekleri Federasyonu (ADFE)**

olarak Alevilerin hak mücadelesinde birlik ve ortaklaşma ile yol yürütmenin daha faydalı ve etkili olduğu düşüncesine olusumuz. Demokratik hak ve ortak taleplerimize gündeme taşınan hukuksal zeminde bizlere yol gösterecek bir "Hukuk Birimi"ni" mutlak ihtiyaç olduğu görülmüştür. Alevi Federasyonlarımız, bağlı kurumlarımız, bağımız Alevi kurumlarımız yetkili temsilcilerimiz ve Alevi hak mücadelesi aktivistlerimiz katıldığı 22.02.2022 tarihli toplantıda

"Alevi Federasyonları Hukuk Birimi"

kuruluşuna karar verilmiştir. Alevi Kurumlarımızın hak mücadelesinde geçmişten bugüne bizlerle birlikte hareket eden Avukatlarımızla / Hukukçularımızla başlayan bu çalışma, tüm kurumlarımızın bundan sonraki hak mücadelelerinde daha etkili sonuç alınmasını amaçlamaktadır.

Kamuya saygıyla duyurulur.

Alevi Federasyonları Hukuk Birimi'nin yapması

olduğu ilk toplantısında alınan öncelikli kararları:

1- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) 32093/10 sayılı karar, Yargıy 3. Hukuk Dairesi'nin 2013/9711 sayılı karar, İdari Yasa ve Adli Yargı meclislerin sair kararları ile

"CEMEVELERİMİZİN" "İBADETHANE"

olduğu hususu izahat varesinde olduğundan;

Alevilerin İbadethanesi olan

"CEMEVELERİMİZ"

bundan sonra gönderilecek olan

ELEKTRİK FATURALARININ

BEDELERİNİ ÖDEMEYECERİZİMİZİN

İttir Alevi kurumlarına duyurulmasını,

2-3- Cemevelerimize ve bünyesinde Cemevi bulunan

Alevi kurumlarına karşı "Elektrik Bedeli" ile ilgili

olarak "ıcrâ takibi" başlatılması halinde;

İcrâ takibine ilişkin olumsuz emrinin bölgeden itibaren

EN ÇEC 7 (YEDİ) ÇAN İLERİSİNDE

İLGİLİ İCRÂ DOSYALARININ

YAZILI OLARAK İTİRAZ EDİLMESİNE,

(İlgili itiraz dilekçe örnekleri, Alevi Federasyonları

Hukuk Birimi tarafından hazırlanacak olup,

Federasyonlarımız tarafından talep eden

kurumlarımıza derhal iletilecektir.)

3- Alevilerin talepleri ile ilgili olarak

yasal mevzuata yapılması gereken düzenlemeler

hakkında gerekli çalışmaların yapılmasını, bu

çalışmalar sonrası

hazırlanacak önerilerin Alevi Federasyonları

tarafından ilgili kamu kurumlarına ve

siyasî partilere sunulmasına

karar verilmiştir.

Alevi Bektaşî Federasyonu

AVF
ALEVİ
VAKIFLARI
FEDERASYONU

ADFE
ALEVİ
DERNEKLERİ
FEDERASYONU

CUMHURBAŞKANI KARARI

Karar Sayısı: 6364

Ekli “Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar”ın yürürlüğe konulmasına, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası gereğince karar verilmiştir.

8 Kasım 2022

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

EK. 5– Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

BAZI CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

Kararname Numarası: 112

MADDE 1- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 277 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve sonraki bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

“g) Alevi-Bektaşî kültürünün araştırılması ve cemevleriyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek,”

MADDE 2- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 279 uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve sonraki bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“k) Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı,”

MADDE 3- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 292 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı

MADDE 292/A

(1) Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Cemevlerinin ve ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapmak, cemevlerindeki hizmetlerin etkin ve verimli yürütülmesini koordine etmek,

b) Cemevlerinin Başkanlıkça belirlenen hizmetlerinin gördürülmesi için yerel yönetimlere veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına ödenek aktarımına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,

c) Alevi-Bektaşîlik hakkında tüm yönleriyle, sosyal ve beşerî bilimler bütünlüğü içinde bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak ve bu konularda seminer, sempozyum,

konferans ve benzeri ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenlemek, özgün bilgi üretimi için uygun ortamlar hazırlamak, yayınlar yapmak ve bu alandaki çalışmalarını desteklemek,

ç) Alevi-Bektaşilikle ilgili akademik faaliyetleri desteklemek amacıyla üniversiteler ve ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak,

d) Alevi-Bektaşiliği yurtiçinde ve yurtdışında bilimsel yönüyle araştırmak, derlemek ve bu amaçla yapılan çalışmalarını desteklemek,

e) Görev alanı kapsamında ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların bilimsel çalışmalarını ve bu alandaki yayınlarını takip etmek, gerekli görülenleri tercüme ettirerek basılmasını ve yayımlanmasını sağlamak,

f) Alevi-Bektaşilikle ilgili eğitim ve kültür faaliyetlerini yürütmek ve desteklemek,

g) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Başkanlığın görev alanındaki çalışmalarını değerlendirmek ve önerilerini Başkanlığa bildirmek üzere Danışma Kurulu kurulmuştur. Danışma Kurulu, başkan ve onbir üyeden oluşur. Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanı Danışma Kurulunun da başkanıdır. Danışma Kurulu üyeleri, Alevi-Bektaşîlik yolunda temayüz etmiş kişiler ile Başkanlığın görev alanına giren konularda araştırma ve çalışmaları bulunanlardan Cumhurbaşkanınca üç yıllığına seçilirler. Bakan gerekli gördüğü hâllerde Danışma Kuruluna başkanlık edebilir. Danışma Kurulu üyelerinin ve toplantıya davet edilen kişilerin ulaşım ve konaklama giderleri Bakanlık bütçesinden karşılanır. Danışma Kurulunun çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

(3) Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanı ve Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkan Yardımcısı, mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 30 uncu maddesi uyarınca sırasıyla strateji geliştirme başkanı ve bakanlık genel müdür yardımcısına denktir.”

MADDE 4- 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (I) sayılı Cetvelele “ALEVİ- BEKTAŞİ KÜLTÜR VE CEMEVİ BAŞKAN VE BAŞKAN YARDIMCILARI” satırı eklenmiştir.

MADDE 5- Ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 2 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin eki (I) sayılı Cetvelin Kültür ve Turizm Bakanlığı bölümüne eklenmiştir.

MADDE 6- Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7- Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerini Cumhurbaşkanını yürütür.

8 Kasım 2022

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

LİSTE

KURUMU : KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN			
SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ
GİH	Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanı	1	1
GİH	Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkan Yardımcısı	1	2
GİH	Daire Başkanı	1	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	3	10
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	6	10
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	10	10
TH	Programcı	5	2
TH	Çözümleyici	5	2
GİH	Sekreter	5	1
GİH	Şoför	8	1
YH	Hizmetli	7	1
YH	Hizmetli	8	1
GİH	Mütercim	8	2
TH	Sosyolog	7	2
SH	Psikolog	7	2
TH	Grafiker	7	1
TOPLAM			53

Ek. 6– TORBA YASADA ALEVİLİKLE İLGİLİ MADDELER

<https://www5.tbmm.gov.tr/kanunlar/k7421.html>

VERGİ USUL KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

ALEVİLİKLE İLGİLİ MADDELER

Kanun No : 7421

Tarih: 16.11.2022

MADDE 8- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 10- İmar planlarının tanziminde, planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçları göz önünde tutularak lüzumlu cemevi yerleri ayrılır.

İl ve ilçelerde mülkî idare amirinin izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla cemevleri yapılabilir.

Cemevi yeri, imar mevzuatına aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez.”

MADDE 14- 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasına (aa) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent ve üçüncü fıkrasına (f) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiştir.

“bb) Gerekliğinde cemevleri için bina ve tesisler yapmak, bu bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.”

“g) Cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapmak.”

MADDE 15- 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İl özel idaresi; il sınırları içinde mabetler, kültür ve tabiat varlıkları, tarihî doku ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânlar ile cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilir.”

MADDE 16- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine “inşa edebilir” ibaresinden sonra gelmek üzere “; cemevlerinin yapım, bakım ve onarımını yapabilir” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 17- 5393 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin altıncı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “ve hastanelere” ibaresi “, hastanelere ve cemevlerine” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 6- (1) Cemevlerinin aydınlatma giderleri Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.”

Ek. 7– Alevi Kurumlarından Ortak Açıklama

<https://www.evrensel.net/haber/474821/alevi-kurumlarindan-ortak-aciklama-bizleri-yok-sayanlar-da-yasalari-da-yok-hukmunde>

16.Kasım.2022

ALEVİ KURUMLARINDAN ORTAK AÇIKLAMA: BİZLERİ YOK SAYANLAR DA, YASALARI DA YOK HÜKMÜNDE

Aleviliğin dizayn edilmek istendiğini belirten Alevi kurumları, düzenledikleri ortak basın toplantısıyla cemevlerini Kültür Bakanlığı bünyesine alan düzenlemeye karşı mücadeledenin süreceğini vurguladı.

Alevi kurum temsilcileri, torba yasayla Aleviliğin dizayn edildiğine dikkat çekti. Taksim Hill Otel’de basın toplantısı düzenleyen Alevi kurumları, iktidarın Alevileri yok sayarak, ibadethaneleri ve inanç önderlerini Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde oluşturduğu bir daire başkanlığına bağlayan düzenlemeye karşı mücadelelerine devam edeceklerini söyledi.

Alevi Bektaşî Federasyonu (ABF), Alevi Dernekleri Federasyonu (ADFE), Alevi Vakıflar Federasyonu (AVF), Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu (AABK), Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı (HBVAKV), Alevi Kültür Dernekleri (AKD), Pir Sultan Abdal Kültür Derneği (PSAKD) ile Demokratik Alevi Dernekleri (DAD), AKP’nin torba yasa içerisinde Meclise getirdiği Alevilere yönelik düzenlemeler ile Cumhurbaşkanlığı kararname ile kurulan Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığına ilişkin İstanbul Taksim’de açıklama yaptı.

Kurumlar adına açıklamayı Alevi Bektaşî Federasyonu Genel Başkanı Mustafa Aslan gerçekleştirdi. Aslan, “Eşit yurttaşlık talebimiz başta olmak üzere ibadethanemiz olan cemevlerinin yasal statüye kavuşması, zorunlu din derslerinin kaldırılması, Madımak otelinin utanç müzesi olması, Alevi köylerine yapılan camilere bir an önce son verilmesi, Alevilerin dergahlarının Alevilere iade edilmesi, kamuda yapılan ayrımcılığa son verilmesi ve Diyanet İşleri Başkanlığının lağvedilmesi talebimizi yineliyoruz” dedi.

“YILLARDIR TALEPLERİMİZ YERİNE GETİRİLMEDİ”

2009-2010 yıllarında AKP iktidarının Alevi açılımı adı altında yedi oturum gerçekleştirdiğini hatırlatan Aslan, “Kurum başkanlarımız toplantılara katıldıklarında ortak taleplerini hükümet yetkililerine dile getirdiler. Bu oturumlarda gördük ki bu ülkeyi yönetenler kendi dışındakileri tarif etme, tanımlamadan asla vazgeçemediler. O oturumlar sonucu Alevilerin hiçbir talebi yerine getirilmedi” ifadelerini kullandı.

“Aleviler laiklik istiyor, demokrasi istiyor, eşit yurttaşlık istiyor” diyen Aslan, “Bu taleplerimizi duymayan iktidar sanki Aleviler bu ülkenin güvenlik sorunuymuş gibi İçişleri Bakanlığı öncülüğünde oluşan bir ekiple sözde alevi kurumlarını gezdiler, sözde Alevilerin taleplerini dinlediler. Yıllardır birlikte dile getirdiğimiz eşit yurttaşlık talebimizi yok sayan iktidar toplumda yanlış bir algı yaratma peşinde koşuyor. Devletin hiçbir inancı tanımlamaması, tarif etmemesi gerekir, her inancın özgür olması gerektiğini dile getirdik. TBMM’de grubu olan siyasi partilerin başkan vekillerini ziyaret ettik. Bu

torba yasaının geri çekilmesini, Alevilerin taleplerinin eşit yurttaşlık talebi olduğunu laiklik talebi olduğunu dile getirdik” diye konuştu.

25 ARALIK'TA KURULTAY YAPILACAK

Aslan sözlerine şöyle devam etti:

“Alevi Bektaşî Kültür ve Cemevi Daire Başkanlığı inancımızı yok sayan bir kararnamedir. İnanç önderlerimizi yok sayan, eşit yurttaşlık taleplerimizi yok sayan, demokrasi ve laiklik vurgusu yapan Alevi toplumunun taleplerini yok sayan bir girişim. Hem siyasal hem de hukuki mücadeleyi sürdüreceğiz.”

25 Aralık'ta Alevilerin İstanbul'da bir kurultay gerçekleştireceğini söyleyen Aslan, “Sadece Alevi kurumları değil, bu ülkede demokrasiden, laiklikten, eşitlikten yana olan tüm kesimleri davet edeceğiz. Aleviler bir kez daha sözünü 25 Aralık'ta İstanbul'da on binlerce insanın katılacağı bir ortamda tekrar Türkiye kamuoyuyla paylaşacak. Yasal, hukuki süreçle ilgili Türkiye'de hukukçularımızla muhalefet parti grup başkan vekilleriyle görüşmelerimiz devam ediyor. Ne daireyi ne kararnameyi ne de torbayı kabul etmiyoruz” dedi. (İstanbul/EVRENSEL)

Ek. 8– TBMM’de 4712 sayılı kanunun görüşülmesi sırasında yapılan konuşmalar:

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul)

– Teşekkür ederim Başkanım.

Alevi yurttaşlarımızın Alevi kurumlarının anayasal ve eşit yurttaşlık temelinde inanç ve ibadetleriyle ilgili ortaklaştığı talepleri yirmi yıllık bu iktidar döneminde maalesef bir kez daha dikkate alınmadı. Gerek hazırlık süreci gerek yöntemi, kapsamı bakımından torba yasaya konulan kanun maddeleri Alevi yurttaşlarımızın taleplerini karşılamamıştır. Alevi örgütleri yine bu hafta sonu tüm Türkiye’de yaptıkları açıklamalarıyla teklifin bu hâliyle meclisten kabul edilmemesi çağrısında bulundular ancak ilettikleri talepleri beklentilerini kapsamayan bu torba kanun değerli milletvekilleri bugün Genel Kurulda kabul edilecek.

Ben tekrar vurgulamak istiyorum: Alevi yurttaşlarımızın eşit yurttaşlık temelindeki haklı taleplerini şeffaf ve katılımcı bir anlayışla hazırlayacağımız müstakil, özel bir kanunla karşılamamız gerektiğini, bu beklenti ve ihtiyacı Genel Kurulun gündemine ben tekrar sunmak istiyorum.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul)

– Teşekkür ederim.

Yirmi yılın icraat özetine geldiğimizde şöyle bir durum karşımıza çıkıyor: Ne Sünni vatandaşların ne Kürt vatandaşlarımızın ne Alevi vatandaşlarımızın sorunları çözülmüdü. Şöyle bir tasnif yaptınız: Size koşulsuz itaat edenlere her türlü nimeti sundunuz ama size muhalefet edenlerin haklarını dahi kısıtladınız. Bu son yasa teklifiniz yani şu önerdiğiniz mevzuat değişikliği Alevi sorununu çözmediği gibi bu soruna ilave sorunlar ekliyor.

Geçen hafta İstanbul’a, seçim bölgemize gittim; Avcılar, Bağcılar, Esenyurt, Çatalca bölgelerinde Alevi vatandaşlarımızla yüz yüze görüşüm, cem evi ziyaretleri yaptım. Şimdi inanın şu aklıma geldi, La Fontaine ’den, hatırlarsınız: Tilki leyleği yemeğe çağırır -teşbihte hata olmaz- ama ona sunduğu çorba tepsi gibi dümdüz bir tas içindedir. Bütün vatandaşlarımız, Alevi vatandaşlarımız hem bu kadro meselesini hem bu aydınlatma, su giderleri meselesini ve yapım, onarım konularını, bunları bir ihtiyacın karşılanması olarak görmüyor ve onların böyle bir talepleri yok, sizden böyle bir istekleri yok.

Cem evleri inşasının vali ve kaymakam iznine bağlanması meselesi ise ciddi bir tedirginlik yaratıyor ve bu konuyu “engellemeye açık” olarak değerlendiriyorlar. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının kurulmasını ise bir kimlik dayatması; bunun yanında, inancın, bir inanç mevzusunun âdeta folklorik bir düzeyde alınmasını, bu şekilde değerlendirilmesini Alevilik inancını küçümseme, aşağılama ve önemsizleştirme girişimi olarak ele almaktalar ve Başkanlığı yani bu dairenin Başkanlığını da Alevilik inancı üzerinde bir kayyum ataması olarak görüyorlar.

Değerli arkadaşlarım, bu Başkanlığın onayladığı cem evlerini meşru olarak kabul ettiğinizde diğerlerinin yani onaylanmayanların bir anlamda meşruiyet alanı dışına itile-

ceğinden endişeliler. Sayın Cumhurbaşkanı bu haberi verirken bakın ne dedi: “Dergâhlarımızda ilim ve ahlak birlikte yol alır.” Evet, bu sözü doğrudur, bu dergâhlar bunun için vardır. Bir şey daha ekledi, dedi ki: “Medeniyetimize hayırlı insan yetiştirirler.” Bu sözü de doğrudur, bu sözü de doğrudur ama bir medeniyetin yeşermesi için mutlaka 5 temel hakkın bir toplum içinde olması ve sağlam, tahkim edilmiş bir şekilde yaşatılması lazımdır değerli arkadaşlarım. Sadece İslam geleneğinin değil, bütün dinlerin, bütün kadim geleneklerin, hatta önemli çağdaş felsefe okullarının önemli bir kısmının ittifak üzerinde olduğu işte bu 5 temel haktan biri öncelikle can ve mal güvenliğidir ki bu, kişinin, toplumun hayata tutunmasını sağlar. Bunun arkasından, din, inanç, vicdan ve akıl fikir üretme hakkı gelir ki bu da insanın ve toplumun insan gibi ve bir insan topluluğu gibi yaşamasını garanti altına alır. Ve beşinci hak da şu kabul edilir: Nesil güvencesi yani sadece benim, şu zaman diliminde yaşayıp, topluluğumla birlikte yaşayıp hayatımı yitirmem değil kendimden sonraki nesilleri de yani savunduğum bu geleneğin, bu inancın daha sonraki nesillere de aktarılması meselesi. Çok değerli arkadaşlarım, evet, bunların hepsi tarih boyunca çok farklı kesimlerden insan tarafından savunulmuştur ve tarihteki saltanat yönetimlerini, otokratik ve totaliter yönetimleri de frenleyebilmiştir bir nebze de olsa.

Çok değerli arkadaşlarım, burada yaptığınız mesele şu: Kamusal alanı devletle dolduruyorsunuz ve kamusal alanda sivil topluma herhangi bir yer bırakmıyorsunuz. Şu yaptığınız iş, halka bunu âdeta bir İslam geleneği olarak anlatıyorsunuz ama aslında Bizans'tan, Bizans'ın otoriter yönetiminden tarih içerisinde tevarüs ettiğimiz bir anlayışın, saltanatla devam ettirilen bir anlayışın geleneklerine tutunuyorsunuz. Bakınız, Diyanette bırakın Alevileri, Alevi vatandaşlarımızı, Hanefilik dışında Şafii geleneğe bile herhangi bir yer açmıyorsunuz.

Çok değerli arkadaşlarım, çözüm basittir. Çözüm, sivil toplumun taleplerini dikkate almak ve sivil toplumun öngördüğü bir anayasayı birlikte hazırlamaktan geçer.

TULAY HATİMOĞULLARI ORUÇ (Adana)

Evet, değerli halklarımız, dün Seyit Rıza'nın ölümünün 85'inci yıl dönümüydü ve Seyit Rıza'yı saygıyla, minnetle anıyorum. Dersim'de Aleviler katledildi, Seyit Rıza ve arkadaşları onlardan birkaçıydı. Tarih boyunca Koçgiri 'de, Sivas'ta, Maraş'ta, Çorum'da, Gazi'de -hatta biraz önce konuştuğumuz konuyla doğrudan ilintili olarak- Lazkiye'de, İštebrak 'ta yine buradan uzanan kollarla gerçekleşen Alevi katliamları yaşandı. Aleviler bütün bu katliamlara rağmen, bütün baskı politikalarına rağmen hiçbir şekilde inançlarından ödün vermedi; inançlarını özgürce yaşayabilmek için, cem evlerinin ibadethane kabul edilmesi için devletin resmî ideolojisine rağmen mücadelelerini sonuna kadar sürdürmeyi başardılar.

Peki, şimdi, burada, Mecliste, şu an görüşülen kanunda getirilen maddelerle ne yapılmak isteniyor? Aleviler -tırnak içinde- satın alınmaya çalışılıyor. Bunu biz bu iktidarın sadece, basitçe bir seçim politikası olarak görmüyoruz, yaklaşan seçimlerde sadece Alevilerin oylarına talip olmak için -tırnak içinde- rüşvet vermek gibi değerlendirmiyoruz. Tarih boyunca katliamlarla Alevileri biat ettiremeyen, inançlarını asimile edemeyen devlet anlayışının aslında bu iktidarda nasıl zuhur ettiğini ve bu resmî ideolojinin nasıl

devam ettirildiğini biz, şimdi, bu yasa teklifi görüşülürken burada bir kere daha görüyoruz. Buradaki amaç net olarak Alevileri sisteme entegre etmek, Alevilerin inançlarını asimile etmek ve Alevilerin ibadethane merkezlerini bir kültür merkezine çevirerek Aleviliği ortadan kaldırmak. Yani tarih boyunca katliamlarla gerçekleştiremediklerini bu şekildeki yasalarla, bu şekilde çıkarılan kararnamelerle hayata geçirmek ama nafile; Aleviler bunlara baştan beri “Hayır.” dedi, Meclis kapısına gelerek “Hayır.” dediler, Türkiye’nin dört bir yanında alanlara, meydanlara çıkarak “Hayır.” dediler. Bunun sizin için bir kıymeti yok mu? Hükûmet yetkilileri burada çıkıyor “Bizler cem evleriyle görüşme yaptık.” diyor; bizler de görüşme yaptık.

Bakın, 5 Mayıs’ta Dersim’de startını verdiğimiz, Halkların Demokratik Partisi olarak başlattığımız bir kampanyamız vardı. Kampanyamızda Alevilere eşit yurttaşlık hakkı talebinde bulunduk ve kampanyamız şu an devam ediyor. Köy köy dolaşyoruz, mahalle mahalle dolaşyoruz; Alevi toplumuyla bir araya geliyoruz, onların taleplerini dinliyoruz ve şu oluşturduğumuz kitapçıkta bugüne kadar Alevi kurumlarının gerçekleştirmiş olduğu çalıştaylardan elde edilmiş sonuçların ürünü var. Eğer bu iktidar “Aleviler ne istiyor?” sorusuna bakmak istiyorsa şu kitapçığa dönüp bakabilir, Alevi kurumlarını toplayıp görüşlerini isteyebilir ama bunu yapmak yerine, Erdoğan, bir Alevi dedesi edasıyla Aleviliği belirlemeye çalışıyor. Buna hiç kimsenin ne hakkı vardır ne hukuk buna müsaade eder ve bizler sonuna kadar bunun karşısında olacağız.

Alevi yurttaşlarımızın bütün değerlerinin yanında, bütün taleplerinin yanında olmaya devam edeceğiz. Seyit Rızalara, Hallacı Mansurlara, Pir Sultanlara, Baba İshaklara sözümüz olsun ki Hızır Paşaların bu çarkını kıracağız, güvendikleri padişahla birlikte onları bu iktidardan alaşağı edeceğiz ki bir daha ne Alevilere ne bu ülkenin -tırnak içinde- öteki gördükleri hiçbir kesimine ne el ne dil uzatma hakkına sahip olmayacak bir şekilde bu iktidardan onları alaşağı edeceğiz. Bu da bütün tarih boyunca bedel ödeyen Alevilere sözümüz olsun. (HDP sıralarından alkışlar)

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ)

– Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milyonlarca insanı ilgilendiren, asırlardır inanç ve ibadet özgürlüğünden mahrum bırakılan, yok sayılan; her türlü baskı ve zulme, nefret söylemlerine maruz kalan, katliamlara uğrayan, kökleri tarihin derinliklerinde olan kadim bir sorunun hak ve özgürlükler kapsamında ilgili taraflarla temel bir kanun olarak değerlendirilmesi gerekirken birbirinden alakasız maddelerle bir torbaya tıkılarak getirilmesi hem o inanca hem o inancın mensuplarına, milyonlarca insana yapılmış büyük bir saygısızlıktır, hakarettir. Aslında, tek başına bu bile sizin Aleviliğe, inanç özgürlüğüne bakışınızı göstermesi açısından yeterlidir.

Diğer taraftan, geçmişe dayanan, binlerce yıl öncesine giden, Anadolu’nun, Trakya’nın öz, özgün bir inanışını, Alevi toplumunun taleplerini suya, elektriğe, betona, kültüre indirgeyen, bir inancı hor gören, o inancın mensuplarını ötekileştiren bir zihniyetle, bir anlayışla da karşı karşıyayız burada. Bu topraklarda yüzyıllardır yok sayılan, inkâr edilen bir inancı, inanç toplumunu şimdi yasalar eliyle burada yok saymaya çalışıyorsunuz. “Siz bir inanç değilsiniz, siz bir kültürsünüz, biz sizi böyle görüyoruz ve size bunu layık görüyoruz.” deniliyor bu teklifte. Bir inancı o inancın mensupları belirler, siyasal

iktidar değil. Bir dini o dini var edenler, o dine inananlar var eder. İşte, siyasal iktidar tam olarak burada durmak zorundadır. Her türlü baskıya, zulme karşın milyonlarca insan binlerce yıldır “Bu, benim inancım.” “Bu, benim ibadetim.” “Bu, benim ibadethanem.” diyor; siz “Yok, kültür.” “Yok, folklor.” “Yok, o.” “Yok, bu.” diyorsunuz.

Alevilik, bu topraklarda yaşayan 25 milyon insanın inancı; atalarımın, dedelerimin, annemin, babamın inancı; benim inancım. Siz ne hakla ve ne hadle bir inancı sorguluyorsunuz? Tarif etmeye, kategorize etmeye çalışıyorsunuz? Alevilik Aleviliktir. Alevilik, yaşayan bir inançtır, kalubeladan beri var olan kadim bir inanç; Aleviliğin tarife ihtiyacı yoktur. Alevilerin, insan hakları, eşit yurttaşlık ve inanç özgürlüğü temelinde haklarının karşılanmasına, taleplerinin karşılanmasına ihtiyacı vardır. Aleviler “Bizim inancımız bu. Benim ibadetim bu. Benim ibadethanem bu.” diyorsa cem, ibadet; cem evleri, ibadethanedir; ötesi yok. Göreviniz bir inancı tanımlamak değildir. Göreviniz bir inancı tanımdır. Göreviniz, bütün inançlara eşit mesafede durmaktır, diğer inançlarda olduğu gibi, cem evlerinin de özgür ve güven içinde varlığını sürdürmesinin önünü açmaktır. İnanç özgürlüğü, demokratik devlet, laiklik böyle bir şeydir

Hiç kimse “Benim inancım, benim ibadetim, benim mezhebim daha üstündür sizden, daha iyidir.” deme hakkına sahip değildir. Hiçbir devlet, bir inancı baş tacı edip bir inancı hor göremez, bunu yapanlar insan haklarından ve insanlıktan nasibini alamamış demektir.

Lafa gelince çıkılıyor, burada “Hepimiz kardeşiz, hepimiz eşitiz.” deniliyor. Allah aşkına, bu kardeşlerden birini kayırmak, ötekilerini görmezden gelmek olur mu? Yıllardır uygulamadığınız, yok saydığınız AİHM kararları, Yargıtay, Danıştay kararları ayrımcılığa, eşitsizliğe işaret ediyorken -hukuk tanımazlığınızı geçtim- bir inancı yok saymaya, cem evlerine “ibadethane” diyemeyip “cümbüş evi, zikir evi, irfan evi, ucube, kültür evi” derken, tek bir inancın tek bir yorumuna göre insanlara zorunlu din dersini dayatmaya devam ederken nasıl eşit olacağız, nasıl “Kardeşiz.” diyeceğiz?

Milyonlarca Alevinin de vergisiyle, bugün birçok Bakanlığın önüne geçen Diyanet toplumun sadece belli bir kesimine hizmet veriyorsa, başka bir inanış yokmuş gibi davranıyorsa, hangi eşitlikten bahsedeceğiz?

Bakın, bugün, kamuda hizmete erişimde, kamululara yardımlarda, ayrımlarda, terfilerde, kamuya atamalarda, Aleviler ayrımcılığa uğruyorsa, bugün Alevi tek bir vali yoksa, kimse buraya çıkıp da kardeşlikten, eşitlikten bahsetmesin.

Miting meydanlarında “Soy önemli, soy.” diyenler, yavrusunu kaybetmiş gözü yaşlı bir anneyi yuhalatanlar, ölmüş insanları bile mezhebine göre ayrıştıranlar, Sivas’ta, Maraş’ta, Çorum’da olayın gerçek yüzünü aydınlatmak yerine zamanaşımı oyunuyla bu kaçan sanıkları korumaya, kollamaya çalışanlar, “Zamanaşımı hayırlı olsun.” diyenler; bu ülkeye kardeşliği, eşitliği getiremezler, memleketin hiçbir sorununu da çözemezler. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar) Tıpkı Alevi çalıştaylarında olduğu gibi, tıpkı getirdiğiniz bu düzenlemede yaptığınız gibi sadece aldatıyorsunuz. Aleviliği yeni baştan icat etmeye çalışıyorsunuz. Alevileri denetim ve kontrol altına almaya çalışıyorsunuz ama boşuna; tuğlu padişahlara, Hızır paşalara boyun eğmeyenler, Pir Sultan’ın izinde “Dönen dönsün, ben dönmezem.” diyenler, size boyun eğmezler.

Arkadaşlar, bugüne kadar hiçbir inanca yapılmamış bir şey yapıyorsunuz. Getirdiğiniz bu maddeyle bir inancı “kültür” diyerek, bir inancı yok sayarak en büyük ayrımcılı-

ğa, en büyük zulme imza atıyorsunuz. Bir an önce bu teklifi bu torbadan çıkarın ve cem evlerine ibadethane statüsü tanıyarak -Alevi yurttaşlarımızın tüm taleplerini, haklarını tanıyarak- temel bir kanun olarak getirin diyor, saygılar sunuyorum.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir)

– Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 364 sıra sayılı Kanun’un 22’nci maddesi üzerine söz almış bulunuyorum.

Şurası çok enteresandır ki doğduğum coğrafyada da, yaşadığım coğrafyada da değişik mezheplerde olan insanlar var ama hiçbirisi Türkiye Büyük Millet Meclisinin gösterdiği ayrışmayı göstermiyor, farkı göstermiyor; burada esefimi bildirmem lazım.

22’nci maddeyle, cem evlerinin aydınlatma giderlerinin Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından karşılanması teklif edilmektedir; bence bu yetersizdir, bunun yerine ısıtma, bakım ve diğer giderlerin de devlet tarafından karşılanması gerekir.

İBRAHİM ÖZDEN KABOĞLU (İstanbul)

– Yapılan hukuksuz işlemler koruma ve sorumsuzluk zırhına kavuşturulmaktadır. Bunu cem evleriyle birlikte değerlendirdiğimizde şöyle bir görünüm karşımıza çıkmaktadır: Anayasa dünyevi bir metindir. Bu, dünyevi metin olarak bütün inançları güvence altına almaktadır. Vergi yükümlüsünün hakları açısından baktığımız zaman Sünni bir yurttaş “Vergi neden bir dernek için harcansın?” diyecektir çünkü Aleviliği bir derneğe indiriyor bu yasa önerisi. Alevi yurttaş ise “Vergi neden Diyanet İşleri Başkanlığı için harcansın?” diyecektir, iki. Ama Diyanet İşleri Başkanlığı sitesine ve Diyanet Vakfı sitesine bakan Diyanet Vakfı’nın 149 ülkede faaliyet gösterdiğini, 103 ülkede cami yaptırdığını Kuzey Suriye’de ise 491 caminin bakım ve onarımını üstlenmiş olduğunu gören bir yurttaş, bütün Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları “Neden benim vergim Misakımillî sınırları dışında harcanmaktadır?” diye soracaktır. Bu sorular pek meşrudur. TMSF’yle birlikte bu konuyu değerlendirdiğimiz zaman akçasal OHAL sürekliliği yani TMSF inanç OHAL’iyle devam...

Burada 2 soruyu sormak gerekir: TMSF yoluyla sürekli kılınan akçasal OHAL, inanç OHAL’iyle mi sürdürülmek isteniyor?

Anayasasında resmî din olan devletlerde bile farklı din ve inançlar hoşgöründen yararlanırlar ve onlar kendi ibadetlerini toplu olarak ibadethanelerinde yaparlar. Ne var ki laiklik ilkesine dayanan Türkiye Cumhuriyeti’nde laiklik ve demokratiklik temel ilke olduğu hâlde Alevi inancını yadsıyarak dinsel hoşgörü ilkesinin bile geçerli olmaması söz konusudur. Acaba bunun nedeni Anayasa madde 24’ün sürekli politikaya, dinin sürekli politikaya alet edilmesinden mi kaynaklanıyor hukuk yoksa, ahlak da yok dedirtircesine? Peki, o zaman Avrupa Mahkemesi bu konuda kesinleşmiş 6 karar verdiğine göre sayın vekiller ve bu Avrupa Mahkemesinin kesinleşmiş kararlarına aykırı olduğuna göre, bu yasa eninde sonunda Avrupa Mahkemesine götürüldüğü zaman, Avrupa Mahkemesi yüklü bir tazminata hükmettiğinde, bunu Anadolu’nun yoksul insanları karşılayacağından, acaba burada bugün bu yasaya “evet.” oyu verenlerin vicdanları sızlamayacak mı?

MURAT ÇEPNİ (İzmir)

– Teşekkürler Başkan.

Genel Kurul ve değerli halkımız, bir inanç torbaya konularak devletin karanlık koridorlarında boğulmaya çalışılıyor. Bu politika sadece bitik bir iktidarın seçim yatırımı değildir, bu politika, bu uygulama tekçi devlet anlayışının “tek millet, tek ses, tek inanç, tek mezhep” anlayışının doğrudan bir sonucudur ve stratejik bir saldırısıdır, politik İslamcı faşizmin stratejik bir saldırısıdır.

Alevilere şu söyleniyor: Ya itaat edersiniz ya da yok olursunuz. Önce Kürt yoktu, sonra Kürt var ama hakları yok oldu; şimdi de Alevilik önce sapkınlıktı, sonra cem evleri cümbüş evi oldu, şimdi de inanç değil kültür evi, ticari bir işletmeye dönüştürülmeye çalışılıyor. Devletin Alevi’si, devletin Kürt’ü, devletin Müslüman’ı, devletin işçisi, devletin sendikacısı hatta devletin solcusunu yaratmak bu anlayışın, bu tekçi anlayışın, evet, stratejik bir politikasıdır.

Şimdi, Alevi halkından, Alevi inancından bu saldırıya biat etmesi bekleniyor ama hiç kimse bu biati beklemesin. Bu düzenleme bırakın bir katkıyı, bırakın bir talebin karşılanmasını bugüne kadar kazanılmış tüm hakların ve tüm düzeylerin gasp edilmesidir, başka tek bir anlamı yoktur. Aleviler ölümlerden bugünlere geldiler; bir Anka Kuşu gibi küllerinden yeniden ve yeniden doğarak bugünlere geldiler ve ne kazandırsa kendi emekleriyle kazandılar, bedel ödeyerek kazandılar; örgütlendiler, ibadethanelerini fiilen kazandılar ve kendi kültürel geleneklerini de fiilen bedel ödeyerek bugünlere getirmeyi başardılar. Bugün hâlâ “Aleviyim.” demek Anayasal suç olmamakla birlikte sokaklarda katledilme gerekçesidir. Bugün hâlâ Alevilerin kapıları işaretlenmektedir ve “bunu yapan meczuplar” diye tarif edilen güçler bırakın cezalandırılmayı itibar sahibi olmaktadır. Milyonlarca Alevinin vergileriyle tarikatlar, cihatçı çeteler ve Diyanet hortumlanmaktadır. Bu düzenleme tüccarlıktır, Aleviler satın alınmaya çalışılıyor ama yanılıyorsunuz. Evet, birilerini satın alabilirsiniz, onların kim olduğunu anlamak istiyorsanız aynaya bakabilirsiniz. Bu düzenleme bir darbedir, bu düzenlemeye Alevi halkının rızalığı yoktur. Bu düzenleme bir gasptır, kazanılmış tüm hakların fiilen devlet zoruyla gasp edilmesidir. Bu düzenleme koruculuktur, kendi Alevi’sini yaratma politikasının bir parçasıdır. Alevilik inancı bir kurula bağlanıyor ve bu kurul üyelerini de Cumhurbaşkanı seçecek yani Tayyip Erdoğan her şeyi belirlediği gibi Alevi inancını da belirleme cesareti ve cüretini gösterebiliyor. Alevi inancı Tahtacılardan Bedreddini’lere, Bektaşî ’lerden benim de mensubu olduğum Çepni Alevilerine kadar dünyanın, bütün insanlığın en kadim değerlerinden bir tanesidir. Bu öyle, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, sarayda değiştirilebilecek bir gerçek değildir. Alevilerin talepleri eşit yurttaşlıktır ve bu talep gasp edilen bir hakkın talebidir. Öyle kimseden medet ummakla ilgili değildir, cem evlerinin ibadethane olarak tanınmasıdır Alevilerin talepleri; bu hak da gasp edilmiştir. Alevilik kimseye bağlı değildir, Alevilik demokratiktir, Alevilik özgürlükçüdür. Alevi inancı bu ülkede, tüm coğrafyada demokrasi ve özgürlük mücadelesinin doğrudan bir parçasıdır; demokrasi, özgürlük, sosyalizm mücadelesinin doğrudan bir parçasıdır.

Saraylarda yapılan bu yasalar canlar tarafından sokaklarda yırtılacaktır, çöpe atılacaktır. Gelin canlar bir olalım, gelin canlar bir olalım, gelin canlar bir olalım! (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara)

– Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kıymetli milletvekili arkadaşlarım, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçen hafta bu kürsüde konuşmak için gelen bazı milletvekili arkadaşlarım ailesinde Ali, Hasan, Hüseyin, Fatma isimlerinin olduğunu, çevresinde komşularından Alevi arkadaşlarının olduğunu, hatta iyi alevi arkadaşlarının olduğunu beyan ettiler. Üzülerek belirtmek istiyorum ki Alevilerle arkadaşlıktan öteye gidememişsiniz ve maalesef bugün burada oturmuş Alevilere dair hüküm kurup kanun yapıyorsunuz. Öncelikle şunu belirtmek isterim: İnançlar siyasetin konusu yapılmamalıdır. Çatı kanunda yani Anayasa’ımızda din ve inanç hürriyeti tesis edildikten sonra gerisini zaten inançlar kendileri halleder, bu konuda bir tarife ihtiyaç kalmaz.

Değerli arkadaşlar, maalesef, siz Alevilere hiç sormadınız “Temel talepleriniz ne, öncelikleriniz ne?” diye hiç sormadınız. Aslında Alevilerin taleplerini sağır sultan bile duydu ama yirmi yıllık AKP iktidarı maalesef duymadı. Bu 364 sıra sayılı Vergi Usul Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde -torba kanunda- Alevilik hakkında hüküm kuruyorsunuz. Para ile imanı aynı torbaya koymuşsunuz maalesef. Aslında bu başlı başına çok incitici ve utanç verici; maalesef, bunun bile farkında değilsiniz. Siz, Alevileri hiç tanımamışsınız ve hâlâ da yok saymaya devam ediyorsunuz. “Bende sığar iki cihan, ben bu cihana sığmazam.” diyen Alevileri bir torbaya sığdırmaya çalışıyorsunuz. Aleviler bu torbaya sığmaz değerli arkadaşlar, Alevileri bu torbaya sığdıramazsınız, Aleviler de bu torbayı kendisine gerçekten yakıştırmaz.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Aleviler öncelikle eşit yurttaşlık istiyor, inanç ve vicdan hürriyetini savunuyor; din, dil, ırk mezhep ayrımı yapılmaksızın yetmiş iki millete bir nazarda bakılmasını istiyor. Anlıyoruz ki sizin Alevi arkadaşlarınız var, anlıyoruz ki sizin Alevi komşularınız var; anlıyoruz ki sizin ailenizde Ali var, Hasan var, Hüseyin var, Fatma var ama maalesef, bir Alevi valiniz yok

Neye inandığımızı, nasıl ibadet ettiğimizi, temel taleplerimizi bizden daha iyi kim bilebilir. Biz bildiğimizin âlimi, bilmediğimizin de talibiyiz ama siz bunu bilmiyorsunuz. Bizler parsel istemiyoruz, bizler demir, çimento istemiyoruz. Biz bu ülkeye vergi veriyoruz, biz bu ülkede askerlik yapıyoruz; biz sadece eşit yurttaşlık istiyoruz.

Değerli arkadaşlar, başka bir inanç üzerinden Alevilerin inancını şekillendirmeye çalışmayın; Alevileri tarif etmeyin, sadece tanıyın; bu yeterli. Cem evleri Alevilerin ibadethanesidir, nokta. Bunu böyle kabul etmek, buna saygı duymak camiye halel getirir mi? Aksine, saygı ve hoşgörü bizi bir arada tutan şeydir. Biz yüzyıllardır bir arada yaşıyoruz; barış içinde, huzur içinde bu topraklarda yaşamak istiyoruz. Aleviler vatanseverdir, Aleviler bu ülkenin kurucu unsurlarındandır; bizi ayırmayın, bizim aramıza nifak sokmayın, inkârcı politikalarınızdan da lütfen vazgeçin.

“Zerrece tamahım yoktur şu dünyanın varına

Rızkımı veren Hüda’dır kula minnet eylemem”

Diyoruz; siz, bizi torbaya parayla beraber koyup rüşvet olarak da demir, çimento veriyorsunuz. Gerçekten siz Alevileri hiç tanımamışsınız.

“Cümlenin rızkını veren ol gani Settâr iken

Yeryüzünün halifesi hünkara minnet eylemem.”

Diyaneri Kültür Bakanlığına bağlıyorsunuz. Gerçekten, Kültür Bakanlığına bağlamak ne demek arkadaşlar ya, olacak iş mi? Ya şöyle söyleyeyim: Cem evleri tiyatro mu, dedeler oyuncu mu sizce, Zakirler şarkıcı mı...

Tekrar ediyorum: Cem evleri tiyatro mu, dedeler oyuncu mu, zakirler şarkıcı mı, talipler seyirci mi, semahlar halk oyunu mu sizce? Siz Aleviliği gerçekten Kültür Bakanlığına nasıl bağlıyorsunuz arkadaşlar? Varlığı ve yokluğu paylaşan ve mshipliği yaşıtanlara; inancını yaşamak isteyenlere siyasilerin, özellikle de bu Parlatentonun sayđı duymasını istiyoruz.

Değerli arkadaşlar, Alevilerin hafızası güçlü, iradeleri sağlam, ehlibeyte bağlılıkları da tamdır. "Cemevi cümbüş evi." diyenler, Sayın Genel Başkanımızı inancı üzerinden miting meydanlarında yuhalatanlar, cem evindeki Hazreti Ali, Hacı Bektaş Veli ve Atatürk fotoğraflarına tahammül edemeyip kaldırtanlar, eşit yurttaşlık hakkını duymayanlar, daha geçen hafta şu kapının önünde tartaklayanlar bugün seçim öncesi telaşla bütün tuşlara basıyorlar. Bugün seçim öncesi telaşla bütün tuşlara basıyorlar. Ben şunu söylüyorum: Yüzyıllardır eline, beline, diline sahip çıkanlar yirmi yıllık AK PARTİ iktidarı sonunda seçime beş kala verdiğiniz rüşveti asla ama asla kabul etmezler.

GARO PAYLAN (Diyarbakır)

– Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri sayđıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar; çok kimlikli, çok inançlı, çok dilli, çok kültürlü bir toplumuz ama değerli arkadaşlar buna karşı yüz yılı aşkın bir süredir tekçilik dayatıldı ve değerli arkadaşlar maalesef diyorum asimilasyon politikaları belli bir oranda etkili oldu, renklerimiz soldu. Gürcüler, Lazlar, Çerkezler, Boşnaklar, Makedonlar Trkleşti. Pek çok inanç bu topraklardan maalesef sürüldü ve tekçilik politikaları dayatıldı. Asimilasyon kısmen etkili oldu da iyi mi oldu? Maalesef renkler soldu; eksildik, hep beraber eksildik. Ama bir yandan da bu tekiliğe karşı bir direnç gelişti değerli arkadaşlar, bir direnç. O direnç de nedir biliyor musunuz? Bakın, hepimizin kimlikleri var ve kimliklerimiz onurumuzdur diyorum, onurumuz. Bizler, onur mücadelesi veriyoruz, kimliklerimizi yaşıtmak için onur mücadelesi veriyoruz. Ama devlet anlayışı bu onur mücadelesine karşı bir baskı ve zulüm aracı olarak kullanılıyor değerli arkadaşlar.

Bakın, değerli arkadaşlar, yüzlerce yıldır Aleviler de bir eşit yurttaşlık mücadelesi veriyorlar. Ben de bir Hristiyan Ermeni yurttaş olarak Alevilerin bu eşit yurttaşlık mücadelesinin yanındayım. Neden yanındayım? Çünkü aynı dertle biz de hemhl durumdayız.

MAZLUMDER'le birlikte eylemlere katıldım ben değerli arkadaşlar.

Bakın, bir zamanlar mazlumdunuz, unuttunuz o mazlum günlerinizi. Bugün zalim oldunuz maalesef değerli arkadaşlar.

Bakın, ben gadre uğramış bir halkın evladıyım. Burada gadre uğramamış hiçbir kimlik yok neredeyse, hepimiz gadre uğradık. Hepimiz bu devletin çarklarında inancımızdan dolayı, kimliğimizden dolayı, dilimizden dolayı gadre uğradık. Bir zamanlar gadre uğrayan bu sosyoloji, şimdi gelmiş, burada Alevilere diyor ki: "Kardeşim, sizin cem eviniz kültür evi. Sizin cem evinizi kültür evi yapıyoruz; elektriğinizi, suyunuzu verelim, susun." Ne haddinize be! Hiç mi utanmıyorsunuz değerli arkadaşlar? Ayıp değil mi, hakaret değil mi bu Alevilere?

Ya, bir inancı tanımlamak bir devlete düşer mi, bir Meclise düşer mi? Bir inanç kendini "inanç" olarak tanımlıyorsa, "ibadethanem de cem evi" diyorsa bize yalnızca susmak ve saygı duymak düşer değerli arkadaşlar.

Bakın, dinler, adaleti vaaz eder değerli arkadaşlar, değil mi? Her din, adaleti vazeder. Ben Kur'an-ı da okudum, Tevrat'ı da okudum, İncil'i de okudum; cem evine de gittim, Budist tapınağına da gittim; her din, adaleti vazeder. Dini devletleştirirseniz orada adalet biter. Orada yalnızca devlet konuşur, devlet adına muktedir kimse, o konuşur; adaletten vazgeçer.

Bak, ne yaptılar? Sünni Müslümanlığı devletleştirdiler. İyi mi oldu arkadaşlar? Bence iyi olmadı. Bugün de eğer bu teklife el kaldırırsanız Aleviliği de devletleştirecekler. Bak, ben Ermeni Patrikhanesinin devletleştirilmesini istemiyorum. Niye? Çünkü papazlar, adaletten bahsetsinler diye bunu istemiyorum, dedeler de adaletten bahsetsinler, imamlar da adaletten bahsetsinler; tüm din insanları adaletten bahsetsinler ama devletleştirmek, tüm inançları bitirir değerli arkadaşlar.

Bakın, Alevilikte -Alevilerden ben rıza aldım konuşabilmek için, onu da söyleyeyim- en önemli şey rızadır, rıza; rızayla iş yapar Aleviler, birbirlerinden rızalık isterler. Siz, Alevilerden bu düzenlemeyi yapmak için rızalık istediniz mi değerli arkadaşlar?

Alevilerden rızalık istediniz mi değerli arkadaşlar? İstemediniz. Alevilerden rızalık almadan bu düzenlemeye el kaldırıp el indirmeyin değerli arkadaşlar.

Saygılar sunarım. (HDP sıralarından alkışlar)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana)

– Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, herhâlde şu anda bir ilkle karşı karşıyayız. Bir inancın Mecliste yasal hâle getirilmeye çalışıldığı ya da yasal çerçevelerle çizilmeye çalışıldığı bir süreci yaşıyoruz. Toplumun geren, ayrıcalıklı zümre oluşturan, ayrımcılığı tetikleyen, tam anlamıyla, sürekli inançlar üzerinden siyasi bir tavır sergileyen, bunu da her politikasına yansıtan Adalet ve Kalkınma Partisi Türkiye'yi kutuplaştırmaya devam ediyor. Daha buna ilişkin kanun görüşülmeden, Resmî Gazete 'de yayınlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde bir Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı kurulması yüce Mecliste siz değerli milletvekillerini rahatsız etmiyor mu arkadaşlar? Gerçekten bu bir soru işareti.

Şunu çok iyi bilin ki Aleviler, Kültür Bakanlığı çatısı altında kültürel bir faaliyet alanı olarak görülmek istemiyorlar, bu alana sıkıştırılmak istemiyorlar. Alevilerin ocaklarını yok etmeye dönük girişimleri kabul etmemiz mümkün değildir.

Bizim sorunumuz bellidir, talebimiz eşit yurttaşlıktır, eşit vatandaşlıktır. Cem evleri tüm Alevi vatandaşlarımızın ibadethanesidir. Daha diliniz cem evlerine ibadethane demeyi içselleştirmemişken bu yaptığınızı nereye sığdırdığınızı doğrusu merak ediyoruz. Daha geçen hafta "Yol Aşkına Birlik Buluşması" adıyla düzenlenen, sevgiyi, barışı, hoşgörüyü, bir araya gelmeyi ortaya koymak adına yürüyen Alevilere ne yazık ki gaz sıktınız, onları tartakladınız.

AKP zihniyeti Alevilerin inancını tarif etmeye kalkışıyor. Buna hakkınız yok arka-

daşlar. Alevilerin tüm dünyada eşit, özgür yaşama isteğine kayıtsız kalıp belli kalıplara alınmasına asla müsaade etmeyeceğiz.

Mustafa Kemal Atatürk'ün izinden yürüyen, ilke ve devrimleri ışığında çağdaş ve muasır medeniyetler seviyesine ulaşması için, ülkesi için, birlik için, barış için, kardeşlik için çaba harcayan aydın ve ileri görüşlü bu insanların eşit ve özgür yaşaması için Anayasa'nın ilgili maddesinin gerektirdiği şekilde bir anayasal düzenleme yapılması şarttır.

Alevi vatandaşlarımız kimsenin boyunduruğu altına girmez arkadaşlar. Bu yasa teklifi, bırakın Alevilerin inançlarına saygıyı, bırakın Alevilerin haklarının genişletilmesini yıllardan beri gelen, süregelen taleplerinin yok sayılmasıdır. Hangi Alevi derneğine sordunuz arkadaşlar? 7 tane çalıştay yaptılar, bunlardan hangisini bu yasa taslağı, yasa teklifi içerisine aldınız? Zinhar, Alevi inancını ve kimliğini inkâr etmektir şu anda yaptığımız. Hiç kimse ama hiç kimse kendince bir Alevi tanımı yapmaya kalkmasın, Alevilik inancını sorgulamaya kalkmasın. (CHP sıralarından alkışlar) Kimliğimize hakaret edenler, Aleviliği kültürel bir öge olarak tanımlamaya kalkanlar, inancımıza ve kimliğimize hakaret edenler, tarihin karanlık sayfalarında yerini alacaktır, yerini alacaktır!

25 milyona dayanan Alevileri bir kültür gibi düşünüp, ulufe verir gibi Kültür Bakanlığı bünyesinde bir genel müdürlük düzenlemesini kabul etmiyor Aleviler. Alevilerin temel talepleri eşit vatandaşlıktır. Alevilerin temel inancı, temel talepleri cem evlerinin ibadethane olarak kabul edilmesidir. Alevilerin talebi zorunlu din derslerinin kaldırılmasıdır. Su ve elektrik gibi giderlerin karşılanmasının bir lütuf gibi sunulmasıyla, Alevileri bu kategoriye sokabileceğinizi mi düşünüyorsunuz? Anayasal güvence altına alınmış eşit temsiliyet istiyor Aleviler. Diyanet İşleri Başkanlığının haksız, hukuksuz uygulamalarına son verilmesini istiyor. Zorunlu verginin adaletli alınmasını istiyor, hakça paylaşım istiyor. Alevilerin talebi, Vergi Usul Kanunu bünyesinde alelacele torbaya konulan bir kanun değil, kendilerine rağmen bu kanun teklifinin dayatılması değil, geri çekilmesidir. (CHP sıralarından alkışlar)

Alevilerin talebi tanımlanmak değil, tanınmaktır.

Yirmi yıldır getirmeyip seçime altı ay kala getirmeye çalıştığınız bu torba yasa samimi olmadığı gibi, haklı da değildir. Tüm Alevilerin, Alevi temsilcilerinin gerçek taleplerini kapsayan bir yasa yapılmalıdır, bu bir zorunluluktur. Yeter artık, kimsenin sinir uçlarıyla oynamayın. Cumhuriyet Halk Partisi yani bizler geldiğimizde sözümüz olsun, Aleviler dâhil tüm inançların özgürleşeceği, daha adil, daha özgür bir Türkiye'yi kuracağız arkadaşlar, hiç kuşkunuz olmasın.

“Yürü bre Hızır Paşa/ Senin de çarkın kırılır/ Güvendiğin padişahın/ Gün gelir o da devrilir.” diyerek Pîr Sultan Abdal'ın da ruhunu şad ederek buradan konuşmak istiyorum.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep)

– Teşekkür ederim Sayın Başkan, sayın vekiller, Genel Kurul ve Genel Kurulun sevgili emekçilerini saygıyla selamlıyorum. Yine, ekranları başında bizleri izleyen sevgili yurttaşlarımızı da saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bin yıllık Alevi inancının, bin yıllara sâri inancımızı bir torba

yasaya sıkıştırdığımız, bu torba yasanın son maddesinin de son konuşmacısıyım. Uyarıyoruz, aslında bu torba yasa teklifiyle şunu söylüyorsunuz: “Bin yıllardır inkâr ettiğimiz sizlerin inancını, yok saydığımız inancınızı, gelin anlaşalım, size çimento verelim, size boya badana verelim, elektriğinizi ödeyelim, suyunuzu ödeyelim ve bize tabi olun, devletin Alevi’si olun ki biz, sizin bu ihtiyaçlarınızı karşılayalım.”

Değerli arkadaşlar, Aleviler bin yıldır horlanmış, bin yıldır baskı, zulüm görmüştür. Bakın, bu baskı ve zulümlere Pir Sultan şöyle söylüyor:

“Kadılar, müftüler fetva yazarsa,
İşte kement, işte boynum asarsa,
İşte hançer, işte kellem keserse,
Dönen dönsün, ben dönmezem yolumdan.”

Yani bin yıllardır ölümü, yok sayılmayı, horlanmayı, her şeyi göze almış ve inancını yaşamış Anadolu Kızılbaş Aleviliğini siz torba çimentolarıyla, elektrik, su faturalarıyla devlete mal edemezsiniz.

Değerli arkadaşlar, demokratik gelişmiş ülkelerde insanların inançları tarif edilmez. Aleviler bugüne kadar hiç kimsenin inancına karışmadılar, hiç kimsenin inancından dolayı onlara bir laf etmediler ama Aleviler inançlarından dolayı gözaltı dâhil, işkence dâhil, katliam dâhil bu topraklarda hepsini yaşadılar.

Koçgiri ’den Dersim’e; Çorum’dan, Maraş’tan, Sivas’tan Gazi’ye kadar Aleviler katliamları deneyimlediler ama kimsenin inancını tarif etmeye kalkmadılar. Şimdi, AKP ve MHP iktidarı bizlerin inancını bir çerçeveye sokmak istiyor, biz sizin bu çerçevenize uymayız. Biz Pir Sultan’ın yoldaşlarıyız; Pir Sultan kelle vermiş, boyun eğmemiş, biz onun için sizin bu seçim rüşvetinize asla kanmayacağız. Bizim Alevi inancımızı tarif etmeyin, biz inancımızı ocaklarımızdan, mürşitlerimizden, dedelerimizden, analarımızdan öğrendik; sizden öğrenmeyeceğiz, hiç kusura bakmayın.

Bakın, AİHM açıkça karar vermiş. Alevi çocuklarının zorunlu din derslerine karşı Aleviler mücadele ediyor. Alevilerin talepleri son derece açık, Aleviler diyor ki: “Bizim ibadetimiz cemdir. Evet, ibadetgâhımız cemevidir.” Bunu tartışmak hiç kimsenin haddine değil, hiç kimsenin hakkı değil ve Aleviler inançlarından dolayı kamuda önlere engel çıkarılmasın istiyorlar ama bugüne kadar maalesef Alevilerin inançları kamuda işe alımda, toplumda, birçok yerde karşılarına engel olarak çıkarıldı. Bakın, bugün bu toplumda bir Alevi bakan yok, bir Alevi vali yok, bir Alevi general yok, bir Alevi rektör yok ve siz diyorsunuz ki: “Ayrımcılık yok.” Vallahi var, biz yaşıyoruz. Biz bununla karşılaşıyoruz; siz istediğiniz kadar söyleyin, bunu yaşayan biziz. O açıdan değerli ve-killer, bakın, yarın utanacağınız bir torba yasanın altında imzanız olmasın. Alevilerin inancı ne bir kültür faaliyetidir ne bir turizm faaliyetidir. Aleviler nasıl inanmak istiyorsa, nasıl ibadet etmek istiyorsa bırakın öyle yapsınlar, tarif etmeye kalkmayın.

Sizin o asimilasyon başkanlık odalarına Alevi inancı sığmaz. Alevi inancının üzerine oturduğu doktrin rızalıktır, bizim bu torbaya rızalığımız yoktur. Bunu sadece ben söylemedim; bunu tüm Alevi kurum temsilcileri, vakıfları, derneklerinin temsilcileri, Alevileri temsil edenler şu Meclisin önüne gelerek haykırdılar ve sizler onların üzerine polisi saldınız ve tekrar söylüyorum: Bu torbaya rızalığımız yoktur, bu torbayı reddedi-

yoruz. Yarın sizler de “Neden altına imza koydum, keşke imzam olmasaydı.” diyeceksiniz bu torbanın altına imza koymayın diyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul)

– Sayın Başkanım, usul açısından bir şey söyleyebilir miyim, inançlar oylamaya sunulamaz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul)

– Değerli milletvekilleri, görüşülmekte olan yasa bir geçmişle hesaplama, yüzleşme, özür dileme yasası olabilirdi. Alevi inancını ve cem evlerini getirip vergi usul esasına bağlamamalıydınız. Gelecekte geçmişe baktığınızda bundan utanacaksınız, utanacaksınız gerçekten. 3 maddelik, 5 maddelik, 10 maddelik özel bir yasa çıkarabilirdik ama bunu yapmadınız, yanlış yaptınız. Bu bir özür dileme, geçmişle hesaplama ve yüzleşme yasası olmalıydı; açıkça bunu söylüyorum.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya)

– Biraz sonra Alevi derneklerinin tamamının “İstemiyoruz.” dediği bir yasa bu Mecliste onaylanacak. Az önce AKP Grup Başkan Vekili bir de resim göstererek dedi ki: “Bakın, burada Alevi dedeleri var, burada Alevi dernekleri var.” Biz AKP’nin derneklerinden bahsetmiyoruz, biz Alevilerin temsilcilerinden bahsediyoruz. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Biz AKP’nin arka bahçesinden bahsetmiyoruz, gerçekten Alevi yurttaşlarımızın temsilcilerinden bahsediyoruz.

Alevi yurttaşlarımız içerisinde, gittiğiniz derneklerin tamamında “Cem evleri ibadethane olmasın.” diyen bir tek Alevi varsa burada çıkıp söyleyin, tek bir Alevi varsa çıkın burada söyleyin. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bunları göz göre göre, bile bile, sanki Alevilerin böyle bir talebi varmış, böyle bir isteği varmış da bu isteği AKP iktidarı yerine getiriyormuş gibi yapması bir kere etik açıdan doğru değildir.

İkincisi, Aleviler size “Elektrik paralarını, su paralarını ödeyin.” dediler de ve bunu da kendi cem evleriyle ilgili “İbadethane olmasın, öncelikle bunlar geçsin.” mi dediler? Alevilerin istedikleri haklarıdır, sadaka değildir; Aleviler haklarını istiyorlar, Aleviler sizin bir şeyi bağışlamanızı istemiyorlar. (CHP sıralarından alkışlar) Aleviler diyorlar ki, sizin de az önce bu kürsüde söylediğiniz gibi: “Biz Türkiye Cumhuriyeti’nin eşit vatandaşlarıysak ibadetimizi yaptığımız yer cem evidir ve buranın ibadethane sayılmasını istiyoruz.” (CHP sıralarından alkışlar) Siz de onlara diyorsunuz ki “Sizin ne istediğiniz önemli değil, önemli olan Cumhur İttifakı’nın ne yaptığıdır.” “Cumhur İttifakı ne derse siz onu kabul etmek zorundasınız.” diyorlar, onlar da diyorlar ki: “Sizi reddediyoruz.” O yüzden Cumhuriyet Halk Partisi bu yasaya ret oyu verecektir, sonuna kadar ret oyu verecektir, sonuna kadar ret oyu verecektir. (CHP sıralarından alkışlar) Madenci şehitlerimizle ilgili, onların hakkını, hukukunu korumak için burada bulunan Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri sonuna kadar mücadele edecektir ama bazı milletvekilleri buraya katılmadı, neden? Sizin yasayı getirme biçiminizden dolayı. Onlar, madenci şehitleriyle ilgili bir şeye de ret oyu vermek istemiyorlar. Ama biraz sonra... İnsanlar

eleştiriyorlardı, diyorlardı ki: “Cumhuriyet Halk Partisi ve Millet İttifakı buradaysa bu yasa geçmez.”

Şimdi dönüyorum AKP sıralarına: Aleviler bu yasayı istemiyor, eşit yurttaşlık istiyorlar. Onların istemediği bir yasaya “Evet.” demeyin, biz “Hayır.” diyeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından “Hadi oradan!” sesleri)

KEMAL ZEYBEK (Samsun)

– Sayın Başkan, Sayın Başkan... Alevilik bir inanç değeridir. Alevilerin ibadetleri yasaklanamaz. Alevilerin inanç değerleri yasaklanamaz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Ek. 9– ALEVİLER HUZURSUZ- Prof. Dr. Bilal SAMBUR ’dan bir köşe yazısı

<https://www.indyturk.com/node/577551/t%C3%BCrki%CC%87yeden-sesler/aleviler-huzursuz-hayaller-e%C5%9Fit-vatanda%C5%9Fl%C4%B1k-ger%C3%A7ekler-daire>

ALEVİLER HUZURSUZ: HAYALLER EŞİT VATANDAŞLIK, GERÇEKLER DAİRE BAŞKANLIĞI!

Prof. Dr. Bilal Sambur- Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi- Independent Türkçe gazetesi için yazdı

Cuma 18 Kasım 2022 8:28

Bu coğrafyada yüz yıllardır bir Alevi sorunu yaşamıyor. Sahici anlamda bir Alevi sorunu yaşanmasına rağmen, aynı sahicilikte Alevi sorunumun çözümü içim ortaya sahici bir politika uygulamaya konulmadı.

Alevilere yönelik en som adım, Resmî Gazete’de yayımlanan kararnameyle Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı olarak “Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı” kuruldu.

Aleviler, kendilerinin bir daire içine sıkıştırılarak kısırlaştırılmasına karşı çıkıyor. En son olarak Alevi Bektaşî Federasyonu, Alevi Dernekler Federasyonu, Alevi Vakıflar Federasyonu, Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, Alevi Kültür Dernekleri, Pir Sultan Abdal Kültür Dernekleri ve Demokratik Alevi Dernekleri, Alevilerle ilgili Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde bir daire başkanlığı kurulmasına yönelik itirazlarını ifade etti.

Alevilik sorunu, Alevilerin yarattığı bir sorun değil. Alevilerin sosyolojik, tarihsel ve dini varlığını sorun olarak gören nasyonalist, dindar, mezhepçi ve otoriter anlayış, Aleviliğe ve Alevilere, sorunlu, arızalı ve yanlış bir yapı olarak bakıyor.

Aleviliği ve Alevileri sorunlu, arızalı ve yanlış yapı olarak kurgulayan bu anlayış, Aleviliği ve Alevileri düzeltmeyi, çözmeyi ve doğru hale getirmeyi kendisine bir misyon ve imtiyaz olarak gördü.

Alevilik ve Alevilerin plastik bir sandalye gibi üzerime oturulacak üzerinde oynanacak, eğilip bükülecek ve istenildiği gibi müdahale edilebilecek bir nesneye indirgenmesi, Alevi sorununu oluşturan ana nedendir.

Alevilik, sorunlu, arızalı ve yanlış bir sosyal ve dini gerçeklik değildir. Kendi yanlış, sorumlu, arızalı ve patolojik duygularını, düşüncelerini, değerlerini ve projelerini Aleviliğe ve Alevilere yansıtma hastalığından vazgeçmek, Alevilere olduğu kadar herkese iyi gelecektir.

Coğrafyamızda sosyolojik ve tarihsel olarak birçok inanç, din ve mezhep grubu yaşıyor. Toplum, din ve inanç açısından çarpıcı bir renklilik ve çeşitliliğe sahip.

Sosyal ve dini çeşitliliğin bütün renklerini ve çeşitlerini tanımak ve hiçbirini dışarıda bırakmamaya ve ötekileştirmemeye ihtiyaç var.

Toplumumuzda Sünnilik ve Alevilik şeklinde iki ana büyük gerçeklik bulunuyor. Sünnilik, toplumun tek ve baskın inanç gerçekliği değildir.

Toplumumuzda Sünnilik ve Alevilik şeklinde iki büyük inanç gerçekliğinin olduğunu kabul etmek lazım.

Alevi gerçekliğini, Sünni gerçekliği kadar tanımadıkça, Alevilik konusunda söylenen bütün sözler ve girişimler, yanlış, sorunlu ve arızalı olarak değerlendirilir.

Alevilik sorunu, Sünnilik ve İslam kullanılarak Aleviler üzerinde hakimiyet kurulması saplantısından ve hırsından kaynaklanır.

Alevilere tahakküm etme isteği ve hırsı, yüzyıllardır tatmin edilmiş ve bitmiş değil. Aleviler üzerinde hakimiyet kurma saplantısından vazgeçilmediği için, Aleviler üzerinde hep yeni tahakküm etme yolları üretiliyor.

Alevilik, devlet gücü kullanılarak dışarıdan icat edilecek arızalı bir nesne olmadığı gibi, Aleviler de Sünnilerin ve Hanefilerin tahakküm edeceği bir insan grubu değil.

Alevilerin eşit vatandaşlık talebi, aslında Sünni'nin veya Alevi'nin birbirine tahakküm edemeyeceği, demokrasiye, laikliğe ve hukukun üstünlüğüne dayalı bir sosyal ve siyasal düzenin inşa edilmesini ifade eder.

Alevilerle demokratik zeminde eşit vatandaş olmayı kabul etmeyenler ve farklı inanç sahipleriyle eşit olmayı içlerine sindiremeyenler, Alevilerin eşit vatandaşlık taleplerine kulak tıkıyor, eşit vatandaşlık talebini küçümsüyor ve hiçbir şekilde ciddiye almıyor.

Bir doktrine inanç denilip denilmeyeceğine, bir yerin ibadethane olarak kabul edilip edilmeyeceğine kişiler, özgürce karar vermeli.

Aleviler için Alevilik, sadece bir kültür değildir. Aleviler, Aleviliğe kültürlerinin, tarihlerinin, edebiyatlarının, teolojilerinin, ideolojilerinin, sazlarının, semahlarının, ritüellerinin birleştiği ve bütünleştiği bir inanç gerçekliği olarak bakarlar.

Değişen sosyal ve tarihsel koşullara bağlı olarak Alevilik, sürekli olarak yeni yorumlarla ve pratiklerle genişleyen ve derinleşen bir inançtır.

Değişen tarihsel ve sosyal koşulları dikkate almadan Alevi tecrübesini inkâr ederek Aleviliği tek bir mezheple, etnisiteyle veya mistisizmle sınırlayan ve darlaştıran tanımlamalar, sağlıklı ve gerçekçi değildir.

Alevilik, sürekli olarak yenilenen ve genişleyen bir inançtır. Aleviliğe inanç olarak bakan Aleviler, cem evini de kendi ibadethaneleri olarak görmektedirler.

Aleviler, Aleviliği farklı bir inanç ve cem evini de ibadethane olarak gördükleri için din ve vicdan özgürlüğü ve insan hakları bağlamında özgürlük ve hukuk taleplerinde bulunuyorlar.

Farklı olanın, özgürlük talebinde bulunması doğal bir haktır. Doğal olmayan ve zorlama olan, bir özgürlük ve hak talebinin yapay söylemlerle ve müdahalelerle bastırılması ve sindirilmesidir.

Alevilerin hak ve özgürlük taleplerini bastırmak için hiçbir şekilde İslam kullanılmamalıdır. Alevilerin eşit vatandaşlık ve din ve vicdan özgürlüğü talepleri gündeme geldiği zaman, hemen Aleviliğin İslam'ın içinde olup olmadığı şeklinde bir tartışma yaratmak, kasıtlı bir çarpıtma, manipülasyon ve müdahaleden başka bir şey değildir.

Alevi sorunu, Aleviliğin İslam içinde olup olmadığı sorusu bağlamında çarpıtılmamalı, bastırılmamalı ve provoke edilmemelidir.

Alevi sorunu, demokrasi, hukukun üstünlüğü, laiklik ve insan onuru bağlamında farklı bir inanç grubu olan Alevilerle eşitlik, çoğulculuk ve barış içinde yaşamının yol-

larını bulmak amacıyla verimli ve yapıcı bir biçimde tartışılmalı, konuşulmalı, politikalar geliştirilmeli ve adımlar atılmalı.

Bir Sünni'nin Aleviler için bir ilahiyat oluşturması, Alevilere doğru yola ulaşmaları için tebliğde bulunması, cem evlerini idare etmesi ve cemi yönetmesi gibi bir görevi ve sorumluluğu yok.

Sünnilik, Alevilerin işi olmadığı gibi, Alevilik de Sünnilerin işi değil. Birbirimizin inanç hayatına burunlarımızı sokmamayı öğrenme olgunluğuna ulaşmalıyız.

Artık Aleviliği, Alevilere bırakalım. Sünni, nasyonalist, devletçi ve otoriter bakış açılarının dışında Aleviliğe ve Alevilere bakılmalıdır.

Demokrasi, hukuk, çoğulculuk, akıl, özgürlük ve barış çerçevesinde yeni bir sivil ve demokratik anlayışla Aleviliği ve Alevileri tanıyan, saygı duyan ve kabul eden bir yaklaşımı geliştirmeli ve içselleştirmeliyiz.

Alevilere yönelik inkâr ve asimilasyon uygulamalarını reddeden sivil ve demokratik anlayış, Alevilerin varlığını olduğu gibi kabul etmeli ve onların özgünlükleriyle özgürce varlıklarını sürdürme hakkını savunmalı.

Alevi köylerine cami yapma gibi asimilasyoncu dayatmalar yerine cem evlerinin ibadethane olarak kabul edilmesi, zorunlu din dersleri uygulamasının kaldırılması, bütün Alevi dergahlarının yönetim ve kontrolünün Alevi toplumuna bırakılması, devletin din işlerinden elini çekmesi ve bütün bürokratik din kurumlarının tasfiye edilmesi gerekir.

33 insanın yakılarak katledildiği Sivas katliamı başta olmak üzere bütün katliamlarla yüzleşmeli.

İnsanlık dışı bütün katliamlara ve kırımlara karşı bir daha asla bilincinin gelişmesi için Madımak, bir utanç müzesi haline getirilmeli.

Aleviler başta olmak üzere farklı toplum kesimlerine yönelik sistematik olarak üretilen nefret, ayrımcılık ve ırkçılıkla mücadele edilmeli ve caydırıcı hukuki düzenlemeler yapılmalı.

Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde bir Alevilik Kültür Dairesi'nin kurulması, Alevi sorununu çözmez.

Alevilerin, Bir Alevi Kültür Dairesi kurulması şeklinde bir talebi yok. Alevilerin talepleri, Alevi olmayan girişimlerle çözülemez.

Aleviler, cem evine ibadethane derken, yeni düzenleme Aleviliği ve cem evini halk kültürüne indiriyor.

Alevileri kontrol etmeyi, yönlendirmeyi, yönetmeyi ve yollamayı amaçlayan girişimler yerine sorunun kaynağı olan devlet-din ilişkilerini doğasının değiştirilmesi gerekiyor.

Devlet-din ilişkisinde devlet, dinin hiçbir yerinde yer almamalı. Devlet, dinin her yerinde yer aldığı sürece Alevi sorunu var olmaya devam eder.

Devletin dinin hiçbir yerinde yer almadığı demokratik, özgürlükçü, laik ve çoğulcu bir din-devlet ilişkileri modeliyle Alevilerin, eşit vatandaşlık rüyası gerçeğe dönüşebilir ve Alevi sorunu demokratik bir şekilde çözüme kavuşturulabilir.

Ek. 10– ANAYASA MAHKEMESİ KARARI (ALINTILAR)

Kararın tüm metnine alttaki bağlantıdan ulaşılabilir. Bu ek metnine sadece kararda okuyucu için önemli olacağını düşündüğümüz bölümler alınmıştır.

<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/15345>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ GENEL KURUL KARARI

HÜSEYİN EL VE NAZLI ŞİRİN EL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/15345)

Karar Tarihi: 7/4/2022

R.G. Tarih ve Sayı: 28/7/2022 - 31906

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; öğrencinin din kültürü ve ahlak bilgisi dersinden muafiyet imkânı bulunmaması nedeniyle ebeveynlerin eğitim ve öğretimde dinî ve felsefi inançlarına saygı gösterilmesini isteme hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 12/9/2014 tarihinde yapılmıştır.....

III. OLAY ve OLGULAR

IV. İLGİLİ HUKUK

97. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“3. Ana baba, çocuklarına verilecek eğitim türünü seçmek hakkını öncelikle haizdirler.”

98. Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 18. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“4. Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, ana-babaların ve, uygulanabilir olan durumlarda, yasalarca saptanmış vasilerin, çocuklarına kendi inançlarına uygun bir dinsel ve ahlaki eğitim verme özgürlüklerine saygı göstermekle yükümlüdürler.”

99. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“3. Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, ana-babaların veya -bazı durumlarda- yasal yoldan tayin edilmiş velilerin ... çocuklarına kendi inançlarına uygun dinsel ve ahlaki eğitim verme serbestliklerine saygı göstermekle yükümlüdürler.

102. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (ÇHS) 14. maddesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

“1. Taraf Devletler, çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlükleri hakkına saygı gösterirler.

2. Taraf Devletler, ana-babanın ve gerekiyorsa yasal vasilerin; çocuğun yeteneklerinin gelişmesiyle bağdaşır biçimde haklarının kullanılmasında çocuğa yol gösterme konusundaki hak ve ödevlerine, saygı gösterirler...

103. Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı insiyatifiyle hazırlanan ve 2007 yılında yayımlanan Devlet Okullarında Dinler ve İnançlara Dair Eğitim Hakkında Toledo Kılavuz İlkelerinin ilgili kısmı şöyledir:

“...Uluslararası standartlar altında ana ilkenin; tarafsız ve nesnel bir biçimde verildiği sürece zorunlu bile olsa dinler ve inançlar hakkında eğitim verilebileceği şeklinde olduğu görünmektedir. Dahası bu eğitime katılmamak için yeterli tedbirler öngörülmüşse, tarafsız olmayan dini öğretime de izin verilebilir (s.70)....”

Dinler ve inançlar hakkındaki eğitimi içeren zorunlu dersler yeterli ölçüde tarafsız ve nesnel ise bu derslere katılımın zorunlu tutulması din ve inanç özgürlüğünü ihlal etmez. (fakat devletler bu durumlarda da derse kısmi ya da tam katılmama imkânı sunma konusunda serbesttirler) (s. 72)....”

6. Irkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonunun Türkiye Raporları

104. Irkçılığa ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonunun (Komisyon) Türkiye hakkındaki 15/12/2000 tarihli raporunun ilgili kısmı şöyledir:

“...[Komisyon] zorunlu din dersi uygulamasının şu anda Türkiye’de kamuda tartışıldığını kaydetmektedir, ve din konularında kişisel seçimlere saygı duyulmasını sağlamak ve bu şekilde gerçek bir çoğulculuğa saygı duyulması amacıyla din eğitiminin zorunlu olmaktan çıkarılması gerektiğine inanmaktadır.”

105. Komisyonun Türkiye hakkındaki 25/6/2004 tarihli raporunun ilgili kısmı şöyledir:

“68. [Komisyon] bu durumun yeterince berrak olmadığı kanaatindedir: eğer söz konusu olan çeşitli dini kültürler hakkında bir ders ise, bu dersleri yalnızca Müslüman çocuklar için zorunlu tutmanın gereği yoktur. Buna karşılık, eğer bu ders, belirli bir dinin öğretisi niteliğinde, esas olarak İslam dinini öğretmeyi hedefliyorsa, o zaman da çocukların ve ebeveynlerinin dini özgürlüklerini korumanın gereği olarak zorunlu bir ders olmaktan çıkarılmadır...”

106. Komisyonun Türkiye hakkındaki 10/12/2010 tarihli raporunun ilgili kısmı şöyledir:

“72...[Komisyonun] gözlemlerine göre, eğer bu ders gerçekten farklıdinkültürlerinikapsıyorsa zaman yalnızca Müslüman öğrenciler için zorunlu olmamalıdır; öte yandan, esas olarak Müslümanlığı öğretmek üzere tasarlanmışsa, çocukların ve ebeveynin din özgürlüğünü korumak açısından zorunlu olmamalıdır....”

73. [Komisyonun] üçüncü raporundan beri, bu konuda değişen pek bir şey yoktur; çeşitli kaynaklara göre, Anayasanın 24. Maddesine ve 1739 sayılı Milli Eğitim Kanununun 12. Maddesine göre devlet okullarında verilen zorunlu din dersinde hala İslam inancının esasları öğretilmektedir...

74. [Komisyon] Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Zengin Hasan ve Eylem davasında verdiği kararın infazı konusunda, bu raporun diğer bölümlerinde yaptığı tavsiyelere atıfta bulunmakta ve eğitim sisteminde bütün dini azınlık grupları mensuplarının inançlarına, çocuklarının okulda din dersi almasını istemeyen kimseler dahil, saygı gösterilmesinin sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır.”

107. Komisyonun Türkiye hakkındaki 30/6/2016 tarihli raporunun ilgili kısmı şöyledir:

“89. ...özellikle din eğitiminde yapısal ayrımcılığın sona erdirilmesi azınlık gruplarının sürdürülebilir bütünleşmesi için önemli olduğundan, [Komisyon], Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) bu alanda yeniden ciddi ihlaller bulunmuş olmasını üzüntüyle karşılar...

90. Bu davalar yetkililerin hala dini konularda devletin objektif ve tarafsız olma görevine saygı göstermediğini, bunun da dini azınlıklara karşı çeşitli şekillerde yapısal bir ayrımcılığa yol açtığını göstermektedir. Başarılı bir bütünleşme için bu tür yapısal ayrımcılığın sona erdirilmesi önemli olduğundan, [Komisyon], yetkilileri tekrar bu alanda AİHM kararlarını uygulamayı hızlandırmaya acilen davet eder...”

7. Sözleşme ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı

a. Ebeveynlerin Eğitim ve Öğretimde Dinî ve Felsefi İnançlarına Saygı Gösterilmesini İsteme Hakkı

108. Sözleşme’ye ek (1) No.lu Protokol’ün 2. maddesi (P1-2) şöyledir:

“Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ebeveynlerin bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarıyla uyumlu olarak yapılmasını sağlama hakkına saygı gösterir.”

””

127. Sözleşme’nin 9. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“1. Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir; bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, kamuya açık veya kapalı ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir...”

yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir...”

128. AİHM’e göre P1-2’nin ikinci cümlesi sadece ebeveynlere yönelik bir hak içerdiğinden eğitim gören bir çocuk, P1-2’nin ikinci cümlesinde ebeveynlere tanınan hakkın ihlalinin dolaylı mağdur olduğunu iddia edemez (Eriksson/İsveç, § 93). Ancak çocuklar eğitimle ilgili konularda dinî inançlarına saygı gösterilmesi hususunda Sözleşme’nin 9. maddesine dayanabilirler. AİHM, Sözleşme’nin 9. maddesinin devletin dinsel endoktrinasyonuna karşı koruma sağladığını belirtmektedir. AİHM’e göre bu madde, öncelikli olarak kişisel ve dinî inançlar alanını korumaktadır (Saniewski/Polonya (k.k.), B. No: 40319/98, 26/6/2001).

129. Öte yandan AİHM, bir kişinin dinî inançlarını açıklama özgürlüğünün dinî inançların açığa çıkarılmasının istenmemesini ve bu gibi bir inanca sahip olup olmadığının anlaşılmasına neden olabilecek bir pozisyonda olması gerektiğini varsaymaya zorlanmamasını da kapsayan negatif bir yöne sahip olduğuna işaret etmiştir (Grzelak/Polonya, B. No: 7710/02, 15/6/2010, § 87).

130. AİHM; kişisel dinî ve felsefi inanca ilişkin bilginin özel hayatın en mahrem boyutlarından bazıları ile ilgili olduğunu ve bu nedenle ebeveynlere, okul idarelerine dinî veya felsefi inançlarıyla ilgili detaylı bilgi sunma zorunluluğu uygulanmasının Sözleşme’nin 8. ve muhtemelen 9. maddesinin ihlalini oluşturabileceğini ifade etmiştir (Folgerø ve diğerleri/Norveç, § 98).

VI. HÜKÜM

A. 1. Ebeveynlerin eğitim ve öğretimde dinî ve felsefi inançlarına saygı gösterilmesini isteme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA Kadir ÖZKAYA, Recai AKYEL, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI ve İrfan FİDAN'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Anayasa'nın 24. maddesinin dördüncü fıkrasında güvence altına alınan ebeveynlerin eğitim ve öğretimde dinî ve felsefi inançlarına saygı gösterilmesini isteme hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Kadir ÖZKAYA, Hicabi DURSUN, Muhammer TOPAL, Recai AKYEL, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve İrfan FİDAN'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Başvuruculara net 20.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Kararın birer örneğinin bilgi için Danıştay ve Millî Eğitim Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 7/4/2022 tarihinde karar verildi.

Ek. 11– Alevi ve diğer inançları tedirgin eden olaylar ile ilgili bazı gazete haberleri:

<https://ahval.io/christians/turkeys-christians-face-increasingly-dangerous-persecution-analyst>

<https://www.newsweek.com/turkeys-christians-face-increasingly-dangerous-persecution-opinion-1583041>

<https://www.gazeteduvar.com.tr/alevi-derneklerine-saldirinin-kronolojisi-organize-ve-planli-haber-1575542>

<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/ankarada-uc-alevi-kurumuna-saldiri-ankara-emniyet-mudurlugunden-aciklama-1963777>

<https://yesilgazete.org/mersinde-alevilerin-evlerine-carpi-isareti-koyuldu/>

<https://www.tihk.gov.tr/ankarada-alevi-kurumlarina-ve-cemevlerine-yonelik-gerceklestirilen-saldirilara-iliskin-basin-aciklamasi/>

<https://www.alikenanoglu.net/aleviler-icisleri-bakanligi-soru-onergesi/>

ADO KURULUŞ BİLDİRGESİ

ALEVİ DÜŞÜNCE OCAĞI,

- Alevi inanç ve kültürünü günün şartları içinde yeniden anlayıp, anlatmak,
- Toplumsal belleği doğru ve güvenilir bilgiler ile donatmak ve canlı tutmak,
- Gelecek kuşaklara Alevi düşünce sisteminin esaslarını aktarabilmek,
- Tarih boyunca hep kendisini yenileyerek ayakta kalmış olan Alevi inancının irfanı , müziği, edebiyatı, semahları, simgeleri ve sembolleri ile çevrelenen kültürel ve sosyal kodlarını yurt içi ve dışında canlı tutmak, tanımak ve tanıtmak,
- Alevilerden başka herkesin üzerinde konuşmayı hak saydığı Alevilik konusunda Alevilerin sesini ve taleplerini de kayıt altına almak, günün dili ile duyurmak, yayınlamak, Alevi kültür ve sanat birikimine katkıda bulunmak,
- Dergahları zorla elinden alınmış olan Alevi toplumunun hakkı olan mekânsal düzenlemelere, inançsal ve sosyal hizmetlere erişme mücadelesine katkı sunmak,
- Yerel, ulusal ve uluslararası işbirliğini sağlayarak “toplumsal eşitlik ve adalet” ilkelerine dayanan demokratik bir toplum idealine hizmet etmek amaçları ile kuruldu.

Bu amaçlarla;

- Sağlıklı bilgi kanalları oluşturmak için tarih ve felsefe araştırmalarına hız vererek, üniversiteler, araştırmacılar, sanatçılar, inanç ve kanaat önderleri ile birlikte toplumun gerek duyduğu bilgilerin gerçekçi, ve bilimsel yöntemlerle üretilmesi, olumsuz önyargıları besleyen bilgi ve fikir kirliliğinin ortadan kalkması için emek vereceğiz,
- Her düzeyde bilgi paylaşım programları ile üretilen ya da üretilmiş doğru bilgileri muhabbet toplantıları, eğitim çalışmaları, atölyeler, yaz okulları, konferanslar, sempozyumlar gibi araçlar ile yurt içi ve dışında toplumların her katmanında yaygınlaştırmaya gayret edeceğiz,
- Yurt içi ve dışında temsilcilikler açacak, inanç özgürlükleri, demokrasi ve temel insan hakları konusunda emek harcayan tüm kuruluşlar ile dayanışacak, ortak çalışmalar ve etkinlikler düzenleyecek, bu amaçlarla ağlar kuracak veya ağlara destek vereceğiz,
- Alevi toplumuna hizmet veren inanç merkezlerinin, kurumların ve Cem evlerinin çağdaş Alevi hareketinin gerek duyduğu canlılık ve enerjiyi kazanması ve paylaşması için, kurumlarda çağdaş yönetim, etik, denetim ve şeffaflık ilkelerinin yerleşmesine destek olacak çalışmalar yapacağız.
- Çalışmalarımızda her türlü iletişim, gösteri, medya, sosyal medya ve yayın olanaklarını elimizden geldiğince harekete geçireceğiz.

Yok sayılacak kadar kıt kaynaklar ile çıktığımız bu yolda çağdaş değerleri benimsemiş toplumumuzun bizi yalnız bırakmayacağına inanıyoruz. (Ağustos 2015)

*Derviş Ali 'm derki koyman hayını
Herkes beğenmiştir kendi huyunu
Dibi delik kaba Hakk'ın suyunu
Taşıyıp yorulma dolduramazsın*

